

jouw paardensportbond

Wedstrijdreglement Dressuur

Versie 2024

Ingangsdatum 1 april 2024

Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie
De Beek 125, 3852 PL Ermelo
Postbus 3040, 3850 CA Ermelo

Telefoon: 0577 – 408200

E-mail: info@knhs.nl
Website: www.knhs.nl

© KNHS 2024

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNHS.

Inleiding

Paardensport is één van de mooiste en meest diverse sporten van Nederland. De KNHS is er voor iedere paardensporter. Of je regelmatig bij de manege rijdt, geniet van alle prachtige ruitersporen door het Nederlandse landschap, af en toe met een aanspanning rondrijdt, fanatiek wedstrijden rijdt of bezig bent met de voorbereidingen voor de Olympische Spelen in 2028: de KNHS is er voor jou. Wij doen er alles aan om iedereen een mooie sport te bezorgen. Daarbij werken we altijd aan het welzijn van de paarden, veiligheid en heldere regels.

Om de sport zo goed en eerlijk mogelijk te laten verlopen hebben we met elkaar spelregels opgesteld. De KNHS kent hierbij de volgende Wedstrijdreglementen: het Algemeen Wedstrijdreglement en de Wedstrijdreglementen Dressuur, Springen, Eventing, Mennen, (M)endurance, Voltige. Om te controleren op het gebruik van medicatie en verboden middelen gelden de bepalingen van het Reglement Ongeoorloofde Middelen voor het Paard en het (humaan) Dopingreglement van het Instituut Sportrechtspraak.

De KNHS-Wedstrijdreglementen zijn zoveel mogelijk in lijn gebracht met de regels van de internationale paardensportorganisatie, de Fédération Equestre Internationale (FEI). In enkele gevallen was het niet mogelijk de regelgeving van de FEI te volgen omdat het voorzieningenniveau van KNHS-wedstrijden afwijkt van de voor de FEI-wedstrijden vereiste voorzieningen.

Een wedstrijdreglement moet altijd in samenhang worden gelezen en toegepast met het Algemeen Wedstrijdreglement. Wanneer de reglementaire bepalingen geen uitkomst bieden, moet worden gehandeld in de geest van de sport, waarbij fairplay en het welzijn van mens en dier altijd voorop moeten staan.

Bij de KNHS vind je de informatie die jou en je paard helpen om op een mooie, veilige en gezonde manier van je sport te genieten. Heb je vragen? Kijk eens op onze website: www.knhs.nl of stuur een e-mail naar info@knhs.nl.

Wedstrijdreglement Dressuur

Versie 2024

INHOUDSOPGAVE

Artikel 100 - Algemene bepalingen.....	4
HOOFDSTUK 1 - WEDSTRIJDEN	4
Artikel 101 - Deelnemers	4
Artikel 102 – Paarden.....	4
Artikel 103 - Deelname aan internationale wedstrijden.....	4
Artikel 104 – De verschillende klassen	4
Artikel 105 - Aantal starts per paard	5
Artikel 106 - Winst- en verliespuntenregeling.....	5
Artikel 107 - Promotieregeling	5
Artikel 108 - Degradatieregeling	6
Artikel 109 – Rubrieken al dan niet voor promotie en hors concours starten	6
Artikel 110 – Klassenindeling en nieuw gevormde combinaties.....	6
Artikel 111 - Kampioenschappen	6
Artikel 112 - Junioren	6
Artikel 113 – Young Riders	7
Artikel 114 – Verkennen van de rijbaan	7
Artikel 115 – Uitvoering van de proeven.....	7
Artikel 116 - Hulp van derden	8
Artikel 117 - Kledingvoorschriften.....	8
Artikel 118 – Harnachement	8
Artikel 119 – Hulpmiddelen	9
HOOFDSTUK 2 – WEDSTRIJDORGANISATIE.....	10
Artikel 120 – Wedstrijdterrein/wedstrijdring	10
Artikel 121 – Losrijterrein	10
Artikel 122 – Startvolgorde	11
Artikel 123 – Rijtijd.....	11
HOOFDSTUK 3 – OFFICIALS	11
Artikel 124 – Jury	11
Artikel 125 – Toezichthouder (steward).....	11
HOOFDSTUK 4 – BEOORDELING EN KLASSEMENT.....	12
Artikel 126 – Beoordeling	12
Artikel 127 – Aftrekpunten	12
Artikel 128 – Strafpunten.....	12
Artikel 129 – Vallen	13
Artikel 130 – Verlaten van de ring tijdens de proef.....	13
Artikel 131 – Verzet.....	13
Artikel 132 – Vrijwillige beëindiging.....	13
Artikel 133 – Kreupelheid.....	13
Artikel 134 – Onvoorzien omstandigheden.....	14
Artikel 135 – Het protocol.....	14
Artikel 136 – Uitsluiting/Diskwalificatie	14
Artikel 137 – Klassement.....	14
Artikel 138 – Prijsuitreiking.....	15
Artikel 139 – Publicatie van de resultaten.....	15
HOOFDSTUK 5 – ANDERE TYPEN WEDSTRIJDEN EN RUBRIEKEN	16
Artikel 140 – Afdelingsdressuur/vier- en zestallen.....	16
Artikel 141 – Kür op muziek individueel	17
Artikel 142 – Dressuurproeven jonge paarden.....	18
Artikel 143 – Aanlegtesten voor jonge paarden	19
Artikel 145 – Wedstrijdvormen onder de klasse B (Impuls)	19
Artikel 146 – Teamdressuur	20
Artikel 147 – Dressuurproeven bitloos rijden.....	21

Artikel 100 - Algemene bepalingen

1. Dit reglement dient in samenhang met het Algemeen Wedstrijdreglement te worden gelezen. Wanneer bepalingen in dit reglement afwijken van bepalingen in het Algemeen Wedstrijdreglement gaan de bepalingen in het Wedstrijdreglement Dressuur voor op de bepalingen van het Algemeen Wedstrijdreglement.
2. Voor internationale (delen van) wedstrijden, die met toestemming van de KNHS worden georganiseerd en die worden verreden in Nederland, geldt de FEI-reglementering.
3. Alle KNHS-reglementen zijn onverminderd van toepassing op meetmomenten. Daar waar wedstrijd staat vermeld moet ook meetmoment worden gelezen tenzij specifiek anders vermeld. (m.u.v. de artikelen 137, 138, 139)
4. Daar waar paard staat vermeld moet ook pony worden gelezen tenzij specifiek anders vermeld.

HOOFDSTUK 1 - WEDSTRIJDEN

Artikel 101 - Deelnemers

Deelnemers mogen vanaf 1 januari van het jaar waarin de 11 jarige leeftijd bereikt wordt, uitkomen in wedstrijden voor paarden die onder dit reglement worden verreden. Deelnemers mogen vanaf de dag waarop men 6 jaar wordt tot en met 31 december van het jaar waarin men 18 jaar wordt, met een pony deelnemen aan wedstrijden voor pony's tot en met de klasse Z2 pony's.

Artikel 102 – Paarden

1. Een paard dat deelneemt aan een dressuurwedstrijd moet de volgende leeftijd hebben bereikt:

Klasse BB en B	: minimaal 4 jaar vanaf 1 januari
Klassen L1 en L2	: minimaal 4 jaar vanaf 1 april
Klassen M1 en M2	: minimaal 5 jaar vanaf 1 april
Klassen Z1 en Z2	: minimaal 6 jaar
Klasse ZZ-Licht	: minimaal 6 jaar
Klasse ZZ-Zwaar	: minimaal 6 jaar
Klasse Lichte Tour	: minimaal 7 jaar
Alle proeven boven Lichte Tour	: minimaal 8 jaar

Voor de jeugdsubrieken Children, Junioren, Young Riders en U25 zie de bepalingen op de website.

Deelname aan de Afdelingsdressuur en Teamdressuur

Klasse of niveau L	: minimaal 4 jaar vanaf 1 april
Klasse of niveau M	: minimaal 5 jaar vanaf 1 april
Klasse of niveau Z en ZZ	: minimaal 6 jaar

De leeftijd van een paard wordt gerekend vanaf de eerste januari van het geboortjaar en wordt per 1 januari met een jaar verhoogd.

Voor bepaalde internationale wedstrijden gelden aanvullende beperkende bepalingen (zie FEI-reglement Dressuur).

2. Indien een paard op grond van zijn leeftijd nog niet mag promoveren, dan moet het in dezelfde klasse te worden uitgebracht tot promotie wel is toegestaan.
3. De minimum schofthoogte van een paard moet voor de klasse ZZ-Zwaar en hoger, zonder hoefijzers gemeten, 149,0 cm zijn.

Artikel 103 - Deelname aan internationale wedstrijden

Alle voorwaarden voor deelname aan FEI wedstrijden zijn gepubliceerd op de website.

Artikel 104 – De verschillende klassen

1. Klassen en proeven.

Klasse BB	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse B	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse L 1	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse L 2	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse M 1	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse M 2	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Z 1	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Z 2	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Z2 pony's	: de FEI proeven (inleidend, individueel, team)
Klasse ZZ-Licht	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse ZZ-Zwaar	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven
Klasse Lichte Tour	: de FEI-proeven Prix St. Georges, Intermédiaire I
Klasse Zware Tour	: de FEI-proeven Intermédiaire A en B, Intermédiaire II, Grand Prix 16-25, Grand Prix, Grand Prix Special
Afdelingsdressuur L-M-Z-ZZ	: alle door de KNHS daartoe uitgegeven proeven

2. De voor de diverse klassen beschikbare Kür op muziek wordt wel qua niveau tot die klasse gerekend, maar telt niet mee voor de promotieregeling in die klasse.
3. Iedere rubriek heeft zijn eigen proef, op het vraagprogramma wordt aangegeven welke proef er voor een bepaalde rubriek wordt uitgeschreven. Als er 2 proeven worden uitgeschreven per wedstrijddag, is het voor een combinatie niet toegestaan om 2x dezelfde proef te starten.
4. De proeven mogen onder géén voorwaarde veranderd worden, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNHS dan wel de FEI.
5. Andere dan de officiële dressuurproeven mogen uitsluitend worden uitgeschreven na schriftelijke toestemming van de KNHS dan wel de FEI.
6. De klasse BB is geen promotieklasse en er worden geen winstpunten geregistreerd. Er wordt wel een klassement opgemaakt en er zijn prijzen. Voor de BB-rubrieken gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de klasse B met uitzondering van de volgende bepaling;
  - a. Een startpas met het desbetreffende paard is niet verplicht.
Deelnemers dienen lid te zijn van de KNHS.
Deelnemers die op basis van hun persoonlijke stand niet meer in de klasse B mogen uitkomen, mogen ook niet in de klasse BB uitkomen. Hors Concours starten is wel toegestaan.

Artikel 105 - Aantal starts per paard

-Zie Algemeen Wedstrijdreglement artikel 40

Artikel 106 - Winstpuntenregeling

1. Voor alle klassen geldt de volgende winstpuntenregeling. Met uitzondering van de klasse BB.
Winstpunten:
gemiddeld eindpercentage 70% en hoger 3 winstpunten
gemiddeld eindpercentage 65% tot 70 % 2 winstpunten
gemiddeld eindpercentage 60% tot 65 % 1 winstpunt
2. In de klassen B t/m L2 kunnen via het online dressuurproeven rijden op Paardrijden.nl maximaal 5 winstpunten per klasse worden behaald. De overige behaalde punten tijdens online deelname tellen niet mee voor promotie.

Artikel 107 - Promotieregeling

1. Promotieregeling
Klasse BB : geen promotieregeling
Voor de klassen B t/m ZZ-Zwaar geldt dat promotie naar de hogere klasse is toegestaan wanneer 10 winstpunten zijn behaald.
Voor de klassen B t/m M2 geldt dat promotie naar de hogere klasse verplicht is wanneer 30 winstpunten zijn behaald.
Promotie vanuit de klassen Z1, Z2 en ZZ-Licht naar de hogere klasse is niet verplicht. In deze klassen worden maximaal 40 winstpunten geregistreerd.
Promotie vanuit de klasse Young Riders naar de Lichte Tour is toegestaan wanneer 10 winstpunten zijn behaald of wanneer er tweemaal een score van 65% of hoger behaald is.
Promotie vanuit de klasse ZZ-Zwaar naar de Prix st. George proef is verplicht wanneer 30 winstpunten zijn behaald.
Promotie vanuit de Prix st. George proef naar de Intermediaire 1 is toegestaan nadat 1x 60% is behaald.
Promotie vanuit de Intermediaire 1 proef naar de Intermediaire A en B proeven en Intermediaire II proef is toegestaan, zodra er 1x 60% is behaald.
Promotie vanuit de Intermediaire II proef en de GP 16-25 proef naar de Grand Prix proeven is toegestaan nadat er 1x 60% is behaald.
Promotie vanuit de Prix St. Georges, Intermediaire I en Intermediaire II is niet verplicht.
  - a. Ponyruiters, die rijden met een pony behorende tot de categorie A en B, mogen niet promoveren naar de klassen Z1- en Z2-dressuur.
  - b. Een combinatie mag, totdat de stand van 5 winstpunten in een klasse is bereikt, ook nog blijven starten in één klasse lager, mits de inschalingstabel dit toelaat. Zodra een stand van 5 winstpunten of meer in de hogere klasse is bereikt, gaat de promotie definitief in en mag niet meer in de lagere klasse worden gestart.
  - c. Als een combinatie eenmaal gestart is in een klasse behorende bij de Zware Tour (m.u.v. GP-U25) is de promotie direct definitief. Voor de U25 combinaties geldt dit gelijk is aan het FEI-reglement.
  - d. Promotie tijdens dezelfde wedstrijddag is toegestaan.
  - e. -
  - f. Children kunnen de winstpunten behaald in hun Childrenproeven gebruiken voor promotie van de klasse Z1 naar Z2.
  - g. Junioren kunnen de winstpunten behaald in hun Juniorenproeven gebruiken voor promotie van de klasse Z2 naar de klasse ZZ-licht.
  - h. Als een combinatie aan 2 proeven deelneemt op dezelfde dag tijdens dezelfde wedstrijd, hoeft de tweede proef niet in dezelfde klasse gereden worden als de eerste proef. Het is toegestaan deel te nemen aan een tweede proef ondanks het eventueel behalen van de verplichte promotiegrens na de eerste proef.
  - i. Maximaal 5 winstpunten die behaald zijn via Paardrijden.nl in de klassen B t/m L2 kunnen gebruikt worden voor promotie naar een hogere klasse.

Artikel 108 - Degradatieregeling

Een combinatie kan op eigen verzoek worden teruggeplaatst, nadat de combinatie twee keer achter elkaar een percentage van 53% of minder heeft behaald. De procedure voor het aanvragen van dispensatie staat vermeld op de website.

Artikel 109 – Rubrieken al dan niet voor promotie en hors concours starten

1. Indien een wedstrijdorganisatie met instemming van de jury een combinatie gelegenheid wenst te geven om hors concours (buiten mededinging) te starten, mag dat worden toegestaan, met inachtneming van de navolgende bepalingen:
  - a. Hors concours (buiten mededinging) starten is toegestaan in de klasse waarin men reglementair startgerechtigd is of in een lagere klasse. Indien de combinatie zowel voor klassering als hors concours wil starten, dan dient de proef voor klassering als eerste te worden verreden.
  - b. De reglementaire bepalingen van de klasse waarin wordt gestart zijn ook van toepassing op een hors concours-start.
  - c. De behaalde resultaten in de proef van de desbetreffende combinatie mogen niet in de uitslag van de rubriek opgenomen worden c.q. niet in aanmerking komen voor een prijs, of voor toekenning van winstpunten.
  - d. Aan een hors concours-start kan geen enkel recht worden ontleend met betrekking tot de klasse- indeling van de desbetreffende combinatie.
  - e. Wanneer een deelnemer in een rubriek waarin overeenkomstig de bepalingen van het vraagprogramma slechts met één paard per deelnemer mag worden gestart, daarnaast een tweede en eventueel derde paard hors concours wenst te rijden met toestemming van de wedstrijdorganisatie, moet het paard waarmee aan de wedstrijd deelgenomen wordt, altijd als eerste van de door deze deelnemer in die rubriek te rijden paarden gestart worden.
  - f. Combinaties die één of meermalen hors concours (buiten mededinging) willen starten, dienen dit op het inschrijfformulier te vermelden.

Artikel 110 – Klassenindeling en nieuw gevormde combinaties

Een nieuwe combinatie kan door middel van de inschalingstabellen welke gepubliceerd staan op de website bepalen in welke klasse moet worden uitgekomen op wedstrijden. Bij het vormen van een nieuwe combinatie (paard/pony-ruiter) zal deze combinatie geplaatst worden in de hoogst gemeenschappelijke klasse of een klasse lager indien het reglement en de inschalingstabel dit toe laat. De hoogste klasse van een ruiter is de klasse waarin ooit een winstpunt is behaald. De hoogste klasse van een paard is de klasse waarin door het paard ooit een winstpunt is behaald. Een ruiter die geklasseerd is (geweest) in de klasse ZZ-Licht of hoger mag niet meer uitkomen in de klassen BB en B. In alle gevallen is de eenmaal gemaakte keuze bindend, met dien verstande dat combinaties die op grond van de inschalingstabel in een hogere klasse uit mogen komen, versneld kunnen promoveren naar een hogere klasse, zonder hiervoor de vrijwillige promotiegrens te hebben bereikt. Indien bij de uitslagverwerking blijkt dat tussentijds versneld gepromoveerd is, terwijl de vrijwillige promotiegrens nog niet bereikt is, wordt dit in de wedstrijdregistratie aangepast. Een in het buitenland geklasseerd paard en/of geklasseerde ruiter is startgerechtigd in de hoogst gemeenschappelijke klasse, nadat de KNHS een schriftelijke verklaring van een erkende buitenlandse federatie heeft ontvangen ten aanzien van de hoogste klasse van het paard en/of de ruiter. Inschaling vanuit de discipline eventing is mogelijk na een dispensatieverzoek aan de KNHS. Inschaling vanuit de gradeproeven Aangepast Sporten is mogelijk na een dispensatieverzoek aan de KNHS. De procedure voor het aanvragen van dispensatie staat vermeld op de website.

1. Startgerechtigdheidsbepalingen:
  - a. Voor inschaling wordt verwezen naar de inschalingstabel op de website. Alles met inachtneming van de minimumleeftijd van het paard voor de desbetreffende klasse.
  - b. Bij de overgang van de ponysport naar de paardensport met dezelfde combinatie wordt de klasse, waarin de ponycombinatie direct voorafgaand aan de overgang naar de paardensport was geklasseerd, overgenomen, inclusief behaalde winstpunten.
  - c. Combinaties, die bij de pony's zijn uitgekomen in de klasse Z2 dressuur en met dezelfde combinatie de overstap naar de paardensport maken, worden ingeschaald in de klasse Z1 paarden. De behaalde winstpunten worden overgenomen.
  - d. Het is toegestaan dat een deelnemer, voor zover deze nog de ponygerechtigde leeftijd heeft, met een bepaalde pony weer gaat deelnemen aan wedstrijden voor ponyruiters, terwijl daarvoor met dezelfde pony aan wedstrijden voor paarden werd deelgenomen. De desbetreffende combinatie zal dan worden ingedeeld in een klasse waarin de gevraagde opgave vergelijkbaar is met het niveau waarop tijdens wedstrijden voor paarden werd uitgekomen, met overname van het behaalde aantal winstpunten.
2. Verjaringsregeling:

Indien een ruiter, een paard of een combinatie meer dan 3 jaar (36 maanden) niet meer is uitgekomen in de hoogste klasse waarin een winstpunt behaald is, bestaat de mogelijkheid om schriftelijk dispensatie aan te vragen om lager ingeschaald te worden dan in de inschalingstabel staat vermeld.

Artikel 111 - Kampioenschappen

Voor bepalingen inzake de deelname aan kampioenschappen wordt verwezen naar het desbetreffende kampioenschapsreglement.

Artikel 112 – Children, Junioren, Young Riders en U25

Voor bepalingen inzake de deelname aan deze rubrieken en de beoordeling van deze rubrieken wordt verwezen naar de FEI-reglementen en de bepalingen op de website.

Artikel 113 – Young Riders

Voor bepalingen inzake de deelname aan deze rubrieken en de beoordeling van deze rubrieken wordt verwezen naar de FEI-reglementen en de bepalingen op de website

Artikel 114 – Verkennen van de rijbaan

1. Iedere combinatie mag bij het verkennen van de rijbaan, direct voorafgaand aan het starten van de proef, altijd de ring betreden. De combinatie hoeft na het signaal om te beginnen de ring niet opnieuw te verlaten. Dit laatste is echter wel toegestaan. Het verkennen van de rijbaan door het rijden langs de buitenzijde van de ring is ook toegestaan.
2. Het verkennen van de ring en het rijden langs de buitenzijde van de ring is toegestaan in stap, draf of galop.
3. De combinatie moet in en rondom de ring zelfstandig rijden zonder hulp van derden.
4. Het verkennen van de rijbaan is aan de eerste combinatie van een rubriek en eveneens de eerste combinatie na elke in het programma opgenomen pauze toegestaan vanaf ten hoogste 2 minuten vóór het begin/hervatten van de desbetreffende rubriek. De daaropvolgende combinaties mogen de rijbaan verkennen in het tijdbestek liggend tussen het moment dat de voorgaande combinatie heeft afgegroet en het moment waarop het protocol van die combinatie door de jury wordt afgesloten en deze het startteken geeft.
5. Onder géén voorwaarde mag een deelnemer - op straffe van uitsluiting - de ring betreden behalve voor het rijden van zijn proef in de wedstrijd, met uitzondering van het hierboven in dit artikel bepaalde.
6. De federatievertegenwoordiger en bij diens ontstentenis de (voorzitter van de) jury mag, indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, gemotiveerd een uitzondering op deze regel maken; hij/zij dient een dergelijke uitzondering onder opgave van redenen te vermelden in het rapport.
7. Tijdens het verkennen van de rijbaan is het dragen van een zweep toegestaan.
8. Het is de wedstrijdorganisatie toegestaan de wedstrijdrijng voor een vastgestelde periode open te stellen om de paarden aan de wedstrijdrijng te laten wennen. De wedstrijdorganisatie dient dit vooraf kenbaar te maken. De wedstrijdorganisatie kan hier bepaalde eisen aan stellen. Hierbij geldt dat de combinatie zelfstandig te paard de ring mag verkennen. Het eventueel aan de hand verkennen is uitsluitend om de ring toegestaan daarbij is het gebruik van een hoofdstel en hoofdstelnummer verplicht.
Indien hier geen mogelijkheid voor is, is dit niet toegestaan. Ook bij het verkennen aan de hand is het dragen van een veiligheidshoofddeksel (goedgekeurd voor de paardensport) verplicht.

Artikel 115 – Uitvoering van de proeven

1. Voorlezen:
  - a. Alle proeven tot en met de klasse ZZ-Zwaar, mogen worden voorgelezen. De voorlezer neemt plaats bij B of bij E, tenzij door de jury anders is bepaald. Als de voorlezer een verkeerde opdracht geeft, waardoor een vergissing in het programma wordt gemaakt, is de deelnemer hiervoor zelf verantwoordelijk. De jury rekent dit als een vergissing in het programma. De deelnemer wordt geacht de proef te kennen.
2. Uit het hoofd rijden:
  - a. Het uit het hoofd rijden van een proef waarvoor het niet is voorgeschreven is toegestaan. Wanneer een deelnemer het besluit heeft genomen om het programma uit het hoofd te rijden, moet deze daarbij blijven.
  - b. Het is - op straffe van uitsluiting - niet toegestaan dat de deelnemer vanaf een bepaald onderdeel het programma alsnog verder laat voorlezen.
  - c. Proeven die uit het hoofd gereden dienen te worden:
    - Alle FEI-proeven, met uitzondering van de ZZ ponyproeven
    - Kür op muziek voor alle niveaus.
3. Begin/einde van de proef:
  - a. Een proef begint op het moment van het binnenkomen van de combinatie bij A en eindigt na de groet aan het einde van de proef als het paard voorwaarts stapt. In de afdelingsdressuur eindigt de proef bij het verlaten van de ring bij A aan het einde van de proef.
  - b. Alle voorvallen voorafgaand aan het begin of na het einde van de proef hebben géén invloed op de cijfers.
4. Beginsignaal:

Nadat het (bel)signaal tot starten door de (voorzitter van de) jury is gegeven, dient de combinatie binnen 45 seconden bij A de proef te beginnen. Wanneer de combinatie de proef later dan 45 seconden begint wordt dit gerekend als vergissing in het programma. Wanneer de combinatie na nogmaals 45 seconden niet is gestart volgt uitsluiting.
5. Halthouden en Groeten:

Bij het halthouden en groeten voor de jury neemt de deelnemer de teugels en eventueel de zweep in één hand. Deelnemers brengen de andere hand naar beneden achter het dijbeen en knikken met het hoofd. Indien er meer juryleden in functie zijn, wordt alleen de voorzitter van de jury (bij C gezeten) gegroet. Hierna neemt de deelnemer de teugels weer in beide handen. Het halthouden tijdens de groet dient minimaal 3 seconden getoond te worden.
6. De oefeningen/bewegingen:

De oefeningen/bewegingen, die op een bepaald punt van de ring gevraagd worden, moeten worden uitgevoerd op het ogenblik dat het lichaam van de deelnemer ter hoogte van het bedoelde punt is.
7. Lichtrijden in draf:

In de betreffende proef wordt aangegeven of men moet lichtrijden en/of doorzitten. In de klasse B geldt dat men moet lichtrijden. In de klassen L1 en L2 heeft de deelnemer zelf de keuze tussen lichtrijden en/ of doorzitten, vanaf de klassen M1 t/m ZZ-Licht heeft de ruiters zelf de keuze om te gaan lichtrijden of doorzitten tijdens het halsstrekken, de middengangen en de uitgestrekte gangen. Het van been verwisselen bij het van hand veranderen op de diagonaal gebeurt aan het einde

van de diagonaal, tenzij in de desbetreffende proef anders wordt gevraagd. Er wordt op de buitendiagonaal (het buitenvoorbeen) lichtgereden.

8. Fout in de proef:
  - a. Indien een deelnemer een fout in de proef maakt, (b.v. het binnenkomen van de ring in een andere dan de voorgeschreven gang of het bij de groet de teugels niet in één hand nemen etc.) wordt dit bestraft als een vergissing in het programma.
  - b. Een deelnemer mag onderdeel van de proef niet opnieuw doen, behalve wanneer er door de (voorzitter van de) jury is beslist - door middel van het geven van een (bel)signaal - dat er een fout in het programma is gemaakt.
  - c. Wanneer een deelnemer begonnen is aan de uitvoering van een bepaald onderdeel van de proef en hij probeert vervolgens op eigen initiatief dezelfde beweging/oefening te herhalen, zal de jury uitsluitend de eerste keer dat deze beweging werd uitgevoerd beoordelen en dit handelen van de deelnemer tegelijkertijd bestraffen als een vergissing in het programma.
9. Vergissing in het programma:
  - a. Alle oefeningen, die in de proef worden gevraagd, moeten in de aangegeven volgorde worden uitgevoerd. Gebeurt dat niet, dan wordt dit door de jury gerekend als een vergissing.
  - b. Wanneer een deelnemer zich vergist zal de (voorzitter van de) jury de deelnemer door middel van een (bel)signaal waarschuwen.
  - c. Indien de deelnemer zich vergist in het voorgeschreven programma, maar het geven van een (bel)signaal de vloeiende voortgang van de proef onnodig belemmert, wordt het aan het oordeel van de (voorzitter van de) jury overgelaten of deze de deelnemer al dan niet op deze vergissing attent wordt gemaakt door het geven van een (bel)signaal. Dit kan zo zijn bij bijvoorbeeld een overgang bij V in plaats van bij K, op de middellijn een pirouette bij D in plaats van bij L.
  - d. Het is altijd de (voorzitter van de) jury die besluit of er een vergissing in het programma is gemaakt. De scores van eventuele overige juryleden worden hierop aangepast.
  - e. De (voorzitter van de) jury wijst - indien nodig - de deelnemer het punt aan, waarop de proef moet worden vervolgd. De deelnemer, die zich niet (geheel) houdt aan de aanwijzingen van de (voorzitter van de) jury, kan - ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury - worden uitgesloten.
  - f. Wanneer de jury een fout in de proef of een vergissing in het programma niet heeft opgemerkt, wordt altijd in het voordeel van de deelnemer beslist.

Artikel 116 - Hulp van derden

1. Iedere inmenging van een derde, gevraagd of ongevraagd, d.m.v. stem, gebaren etc., met uitzondering van het in toegestane gevallen letterlijk voorlezen van de proef, met het doel de deelnemer of zijn paard te helpen tussen het moment van binnenrijden en beëindigen van de proef, wordt als verboden hulp van derden beschouwd. Dat geldt ook voor het gebruik van (draadloze) communicatieapparatuur.
2. Iedere vorm van verboden hulp van derden inclusief het in orde brengen van het harnachement, ontvangen door een deelnemer tussen het moment van binnenrijden van de rijbaan en beëindigen van de proef wordt - ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury - met uitsluiting van de combinatie bestraft.

Artikel 117 - Kledingvoorschriften

1. Correcte kleding is verplicht voor officials en deelnemers die zich binnen de - al dan niet afgesloten - ruimte van het wedstrijdterrein / de wedstrijdaccommodatie bevinden; deze regel is ook van toepassing op de voorlezer van de deelnemer.
2. Deelnemers dienen, tenzij het verenigingstenue wordt gedragen, tijdens de proef te verschijnen in:
  - a. een rij-jas, type colbert.
  - b. een overhemd, dressuurblouse of shirt, overhemden/dressuurblouses/shirts moeten lange of korte mouwen hebben en een hoge boord of kol.
  - c. een witte, beige of gele rijbroek. Het zitvlak en de kniestukken mogen een andere kleur hebben.
  - d. een paar rijlaarzen of jodphurlaarsjes in combinatie met gelijkkleurige, gladleren/gladde kunstleren chaps.
  - e. Het dragen van een veiligheidshoofddeksel welke voldoet aan de voor de paardensport geldende veiligheidsnorm is verplicht voor iedereen die zich te paard op het wedstrijdterrein bevindt. Een deelnemer die zijn hoofddeksel verliest of waarvan het veiligheidssysteem los komt moet dit herstellen, of in het geval van een losgekomen veiligheidssysteem dit vastmaken.
3. De combinatie van beugel en rijlaars/ jodphurlaars dient zodanig te zijn dat in geval van nood de voet de beugel ongehinderd kan verlaten.
4. Vanaf de Lichte Tour geldt dat zowel in een rijjas als rijrok gereden mag worden. In bepaalde situaties kan hiervan worden afgeweken.
5. Op internationale wedstrijden onder de reglementen van de FEI kunnen andere bepalingen gelden.
6. Militairen, leden van de Koninklijke Marechaussee en politiefunctionarissen mogen het voorgeschreven ruitertenue of hun uniform dragen. Ook hier geldt de verplichting voor het dragen van een veiligheidshoofddeksel.
7. Het is toegestaan om met een bodyprotector te rijden tijdens de wedstrijd.

De bodyprotector mag boven of onder het wedstrijdtenue gedragen worden. Er mag gebruik gemaakt worden van een opblaasbaar veiligheidsvest/bodyprotector welke bevestigd wordt aan het zadel.
8. Het staat iedere deelnemer vrij op het losrijterrein de rij-jas/rijrok uit te laten. Het dragen van een veiligheidshoofddeksel is verplicht.
9. Het dragen van een zomertenue is tijdens outdoorseizoen toegestaan. Dit betekent dat de rij-jas tijdens de proef mag worden uitgelaten. In plaats van de rij-jas mag dan ook met gilet of bodywarmer worden gereden.

10. Bij slecht weer is het dragen van een regenjas, regenkleding, speciale regenbroek of een windjack toegestaan.

Artikel 118 – Harnachement (zie Harnachementgids)

1. De teugels moeten van leer of daarop gelijkend materiaal zijn vervaardigd, aan de uitvoering van de teugels worden geen regels gesteld. Met dien verstande dat in géén enkele klasse het gebruik van een voorziening, die als een lus of handvat kan worden aangemerkt, is toegestaan. De teugels mogen uitsluitend zijn vastgemaakt aan het bit.
2. Het gebruik van dubbele teugels is niet toegestaan.
3. Het versieren van de manen en staart of van enig ander deel van het paard door middel van voor het paard oneigenlijke dingen, zoals linten en bloemen of anderszins, is niet toegestaan. De manen en de staart van het paard mogen evenwel ingevlochten worden.
4. Kunststaarten zijn toegestaan.
5. Een rood waarschuwinglintje in de voorpluk en staart is toegestaan.
6. Het dragen van een hoofdstelnummer op het wedstrijdterrein is verplicht en moet duidelijk zichtbaar bevestigd worden aan het hoofdstel of op het sjabak. Dit nummer bestaat uit de laatste 3 cijfers van het combinatienummer. Indien in één rubriek meerdere combinaties hetzelfde nummer hebben, mag de organisatie een ander uniek nummer toekennen. Dit dient dan wel vermeld te worden op de startlijst.

Artikel 119 – Hulpmiddelen

1. Het gebruik van mondbeschermers (gladde rubberen bitringen) is in alle klassen toegestaan, bij het gebruik van een enkele trens.
2. Voor het gebruik van een neusnetje en oornetje wordt verwezen naar het Algemeen Wedstrijdreglement.
3. Het is niet toegestaan gebruik te maken van:
  - een bit of stang, niet voorkomend op de lijst van geoorloofde bidden/stangen;
  - een martingaal en van alle andere hulpteugels, zoals slofteugels, gogues e.d.*;
  - oorkappen, oogkleppen, bontje om de neusriem of elke andere voorziening, die het oriëntatievermogen van het paard beperkt;
  - borsttuigen, voortuigen, staartriemen dan wel van elke andere voorziening die ervoor is bedoeld het zadel op zijn plaats te houden, met uitzondering van de (voor)singel;
  - hoefschoenen.
  - bodybandage
4. Voor pony's, behorende tot de categorie A, B, C, is het gebruik van een borsttuig en/of van een staartriem toegestaan.
5. Het gebruik tijdens de proef van beenbescherming en/of springschoenen o.i.d., glijdende martingaal, Thiedeman-teugel, e.d. is niet toegestaan, behalve bij een prijsuitreiking (het gebruik van bandages is niet toegestaan). Het gebruik van beenbescherming (niet zijnde bandages) en/of springschoenen o.i.d. is wel toegestaan tijdens een hors concours – start en starts in teamdressuur.
6. Tijdens het losrijden - ongeacht of dit op het daartoe aangewezen terreingedeelte plaatsvindt of elders - mogen geen andere bidden, hulpmiddelen en/of voorzieningen worden gebruikt dan die, welke tijdens de proef zijn toegestaan*.
  - * Op het losrijterrein en op andere trainingsplaatsen van het wedstrijdterrein zijn wel toegestaan:
    - glijdende martingaal, alleen echter in combinatie met een trenshoofdstel,
    - beenbescherming (niet zijnde bandages), springschoenen e.d., om veiligheidsredenen mag gebruik gemaakt worden van een (beugel) riem om de hals van het paard, een bokriempje.
    - enkelvoudige bijzetteugels, vastgemaakt aan het bit en het zadel, alleen tijdens het longeren op het oefenterrein en slechts dan wanneer er gebruik wordt gemaakt van een enkele longe. De bijzetteugels dienen te zijn bevestigd aan het bit van een trenshoofdstel en aan het zadel. Het longeren met gebruikmaking van welke andere hulpteugel of voorziening dan ook is niet toegestaan.
    - een rijzweep
7. In de klassen B, L1 en L2 is een zweep toegestaan. Een reserve-zweep is niet toegestaan. De maximaal toegestane lengte van de zweep is, inclusief slag, 120 cm bij de paarden en 100 cm bij de pony's. Tijdens een hors concours-start in de klasse M1 en hoger is een zweep toegestaan.
8. Het dragen van sporen is in alle klassen toegestaan maar niet verplicht.
9. Sporen zijn van metaal. Een ronde tand/knop/draaiend bolletje van hard plastic is toegestaan. De tand dient vanuit het midden van de spoor recht of gebogen naar achteren gericht te zijn. Wanneer voorzien van een wielletje, dient dit vrij te kunnen draaien en mag niet scherp zijn. De takken van de spoor dienen glad te zijn. Sporen zonder tand (dummisporen) zijn toegestaan. Indien ter bescherming, takken en steel zijn omwonden met een bescherming, is dit eveneens toegestaan. (Dit laatste niet op internationale wedstrijden.) Voor toegestane sporen wordt verwezen naar de website.
10. Voor pony's zijn alleen stompe sporen, knopsporen - eventueel in zwanenhalsuitvoering – en sporen met een draaiend bolletje toegestaan waarvan de spoor een maximale lengte heeft van 3.5 cm vanaf de laars gemeten (zwanenhalsspoor horizontaal gemeten) en een minimale diameter van 0,5 cm. Voor toegestane sporen wordt verwezen naar de harnachementgids op de website.
11. De bondscoach kan in overleg met de jury hulpmiddelen toestaan tijdens speciaal daarvoor aangewezen wedstrijden, hiervan zijn Kring-, Regio- en KNHS-kampioenschappen en NK's uitgesloten.
12. Toegestane hulpmiddelen (en de wijzigingen hierop) worden gepubliceerd in de harnachementgids op de website

HOOFDSTUK 2 – WEDSTRIJDORGANISATIE

Artikel 120 – Wedstrijdterrein/wedstrijdring

1. Het terrein waarop of de accommodatie waarin een wedstrijd wordt gehouden, moet met inachtneming van de aard van de discipline dressuur:
  - a. aan de gestelde afmetingen voldoen;
  - b. een vlakke bodem (zand of gras) hebben die geschikt wordt geacht voor het houden van een wedstrijd, e.e.a. ter beoordeling van de federatievertegenwoordiger of – als deze er niet is - ter beoordeling van de jury.
2. De wedstrijdring heeft voor de klassen B, L1, L2, M1 en M2 een breedte van 20 m en een lengte van 40 m. Voor de klassen Z1 en hoger heeft de wedstrijdring een breedte van 20 m en een lengte van 60 m. gemeten aan de binnen onderzijde van de afzetting van de ring.
3. Voor de klassen Z1 en hoger kunnen in een 20 x 40m ring proeven worden uitgeschreven die niet voor puntenregistratie in aanmerking komen.
4. Het hoogteverschil, over de diagonaal en in de lengterichting van de ring, van het terrein mag in geen geval meer zijn dan 0,5 m; het hoogteverschil in de breedterichting van het terrein niet meer dan 0,2 m.
5. Voor wedstrijden in de klassen Z1 en hoger is een ononderbroken afzetting van elke ring, met een beweegbare toegang of een vaste opening van minimaal 1 m. breed indien mogelijk bij de letter A, verplicht.
6. Indien een ring afgebakend wordt, dient de afbakening van de ring te bestaan uit een laag hek (bij voorkeur wit van kleur) van ca. 0,3 m hoog. De ruimte tussen de planken van dit hek moet zo klein zijn, dat een paardenhoef er niet door kan. Voor de klassen B t/m M2 is een afzetting toegestaan, maar niet verplicht. Het afzetten van een ring (voor alle klassen) door middel van een touw, koord, lint e.d. is vanwege veiligheidsredenen niet toegestaan. De deelnemer is zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van de ring na zijn binnenrijden. Als de deelnemer er voor kiest de ring niet te laten afsluiten, dan wordt de ring door de jury als afgesloten beschouwd.
7. Voor de klassen Lichte Tour en Zware Tour geldt een voorkeur voor een voor de paardensport geprepareerde bodem. Voor selecties en kampioenschappen gelden aanvullende voorwaarden.
8. De letterbordjes bij de ring dienen een minimale afmeting te hebben van 20 x 25 cm. De kleur van de bordjes dient wit, die van de letters zwart te zijn, ofwel de kleur van de bordjes zwart en de kleur van de letters wit. De letters dienen zodanig van uitvoering te zijn, dat zij duidelijk zichtbaar zijn boven de eventuele afzetting van de ring. De letters moeten - bij een ononderbroken afgezette ring - aan de buitenkant op ca. 0,5 m afstand van de afzetting staan en duidelijk aangegeven zijn; het is aan te bevelen ook een speciaal merkteken op de afzetting zelf aan te brengen op de plaats van elke letter. Voor proeven in de klasse Z1 of hoger dienen ook de letters P, R, S en V te worden geplaatst.
9. De (voorzitter van de) jury neemt plaats bij C in het verlengde van de middellijn op ± 5 m. buiten de ring. Eventuele andere juryleden zitten, voor zover zij althans op de korte zijde plaatsnemen (bij H en/of M) $\pm 2,5$ m uit de hoek, ook op ± 5 m buiten de ring. Indien zij op de lange zijde plaatsnemen zitten zij bij B en/of E, eveneens op ± 5 m buiten de ring (dit is het geval bij 5 juryleden).
10. Bij indoorwedstrijden moet de ring - indien mogelijk - 2 meter van het beschot af liggen en zijn afgezet zoals boven vermeld. Bij indoorwedstrijden in accommodaties waarvan de afmetingen van de rijbaan gelijk zijn aan de voorgeschreven afmetingen van de wedstrijdring, geldt het beschot van de rijbaan als de afbakening van de ring.
11. Bij outdoorwedstrijden dient de afstand tussen de ringen bij de lange zijden tenminste 1 meter te zijn en bij de korte zijden tenminste 2,5 meter.
12. De (voorzitter van de) jury is ervoor verantwoordelijk dat tijdig voor het begin van de rubriek wordt gecontroleerd of de ring voldoet aan de reglementaire vereisten. Tekortkomingen moeten direct worden gemeld bij de wedstrijdleiding en moeten worden verholpen voordat de rubriek in de desbetreffende ring zal kunnen beginnen.

Artikel 121 – Losrijterrein

1. Het losrijterrein mag alléén gebruikt worden voor het losrijden en heeft een minimale afmeting van: 35 m lengte en 15 m breedte.
2. Wanneer de grootte van het beschikbare losrijterrein in verhouding tot het aantal deelnemers beperkt is, kan de wedstrijdorganisatie aanvullende voorwaarden stellen met betrekking tot het maximum aantal deelnemers, dat tegelijkertijd van het losrijterrein gebruik mag maken.
3. Het losrijterrein dient te worden afgebakend; daartoe dient materiaal te worden gebruikt dat de kans op verwonding van paarden en/of deelnemers zo klein mogelijk maakt. Buiten het afgebakende losrijterrein mag door de deelnemers niet losgereden worden, tenzij de jury/toezichthouder/federatievertegenwoordiger anders beslist.
4. De bodem van het losrijterrein dient zo vlak mogelijk en goed verzorgd te zijn; ook tijdens de wedstrijd dient de bodem zo nodig regelmatig te worden verzorgd.
5. Op het losrijterrein mag voorafgaand aan of na afloop van de door de ingeschreven deelnemer te rijden proef of proeven, uitsluitend door degene die met een bepaald paard zal starten dan wel met dit paard heeft gestart worden gewerkt. Het rijden van een paard door een ander dan de met dit paard voor de desbetreffende rubriek(en) in geschreven deelnemer is - op straffe van uitsluiting van het paard - niet toegestaan. Onverminderd het hierboven bepaalde mogen derden (verzorgers/helpers, e.d.), in het zadel gezeten, met een paard op het losrijterrein stappen, mits dit aan een lange teugel gebeurt. De ingeschreven deelnemer is verantwoordelijk voor het gedrag van derden (verzorgers/helpers).
6. Het longeren van paarden is uitsluitend toegestaan, indien het losrijterrein voldoende groot is en er daartoe een speciaal gemarkeerd terreingedeelte bestemd is uitsluitend na uitdrukkelijke toestemming van de wedstrijdorganisatie en de official belast met het toezicht op het voorterrein. In géén geval mogen andere deelnemers als gevolg van het longeren worden gehinderd.

Artikel 122 – Startvolgorde

1. De startvolgorde van de deelnemers wordt door de wedstrijdorganisatie vastgesteld, tenzij het vraagprogramma anders aangeeft. Indien een combinatie 2 proeven rijdt bij dezelfde jury moet er tussen de eerste en de tweede proef minimaal 5 minuten tussenruimte zitten
2. Deelnemers, die met twee of meer paarden aan dezelfde rubriek deelnemen, hebben recht op een interval van tenminste één uur op de startlijst tussen de door hen te starten paarden. Indien dit om praktische redenen niet of slecht haalbaar is dient dit met de betrokken deelnemer tevoren te worden overlegd.
3. Het is een deelnemer niet toegestaan om tweemaal met hetzelfde paard in dezelfde rubriek te starten.

Artikel 123 – Rijtijd

De tijd voor de uitvoering van de proeven wordt niet opgenomen, behalve voor de Vrije Kür op muziek en de Teamdressuur, waarvoor grenzen aan de rijtijd zijn gesteld.

HOOFDSTUK 3 – OFFICIALS

Artikel 124 – Jury

1. De taak en verantwoordelijkheid van de jury is geregeld in het Algemeen Wedstrijdreglement van de KNHS.
2. Een jurylid dient te voldoen aan het Licentiereglement Hippische Instructie en Officials wat gepubliceerd staat op de website.
3. Het totaal per wedstrijddag te beoordelen combinaties mag het aantal van 32 niet te boven gaan, met in achtneming van de genoemde pauzes in lid 4 van dit artikel. De KNHS behoudt zich het recht voor om hierin uitzonderlijke situaties van af te wijken tot maximaal 36 combinaties.
4. Tijdens rubrieken die geheel aaneengesloten worden verreden, dient bij een deelnemersaantal tussen de 20 en 30 combinaties halverwege een pauze van tenminste vijftien minuten in het tijdschema te worden opgenomen. Zijn er meer dan 30 starts, dan dient er tweemaal een pauze van minimaal vijftien minuten ofwel eenmaal een pauze van minimaal dertig minuten te worden ingelast. Deze pauze dient duidelijk op de startlijst te worden aangegeven.
5. Het verdient aanbeveling proeven in de individuele dressuur vanaf de klasse Z1, de afdelingsdressuur en de kür op muziek voor viertallen door tenminste twee juryleden afzonderlijk te laten beoordelen.
6. Proeven in de klassen ZZ-Zwaar en hoger dienen altijd te worden beoordeeld door twee juryleden
7. Nederlandse Kampioenschappen, KNHS-kampioenschappen, regiokampioenschappen, Nationale kampioenschappen in de klassen Z2 pony's, Z1-paarden en hoger, kadervormingswedstrijden en selectiewedstrijden vanaf de klasse ZZ-Zwaar, alsmede specifiek door de KNHS aangewezen wedstrijden worden in ieder geval door twee juryleden afzonderlijk worden beoordeeld. Dit laatste wordt voorts aanbevolen voor Kür op muziek-rubrieken, Pas de Deux-rubrieken en voor de wedstrijden Kür op muziek voor viertallen.
8. De (voorzitter van de) jury dient te beschikken over:
  - a. een bel, dan wel een andere voorziening waarmee een duidelijk signaal aan de deelnemer kan worden gegeven;
  - b. een stopwatch (tijdig starten, verzet enz.) en in het geval van beoordelen van de Vrije Kür op muziek, de Pas de Deux en de Kür op muziek voor viertallen.

Artikel 125 – Toezichthouder (steward)

1. Bij alle KNHS dressuurwedstrijden is het aanstellen van een toezichthouder op het oefenterrein/het losrijden verplicht. Dit wordt aanbevolen voor alle overige wedstrijden.
2. De toezichthouder dient een jurylid voor de discipline dressuur te zijn of op een specifieke lijst voor toezichthouders of stewards te staan vermeld. Het is niet toegestaan dat een jurylid in functie tegelijkertijd als toezichthouder fungeert.
3. Tijdens outdoorwedstrijden dient er voor de toezichthouder een (eenvoudige) accommodatie beschikbaar te zijn.
4. De toezichthouder ziet toe op een correcte optoming en correct gebruik van het harnachement; bij onvolkomenheden wordt de ruiter hierop gewezen en dient deze het harnachement conform het reglement aan te passen alvorens de ring te betreden. Als de ruiter dit niet kan aanpassen volgt uitsluiting. Dit wordt gerapporteerd.
5. De bittencontrolle moet met de grootst mogelijke omzichtigheid en na beëindiging van de proef uitgevoerd worden. Desgewenst mag de toezichthouder de mond van het paard openen of de groom/begeleider verzoeken dit voor hem te doen. De toezichthouder dient in dit geval per paard een nieuw stel handschoenen te gebruiken.
6. Het door een deelnemer weigeren medewerking te verlenen aan en/of het bemoeilijken van de controle door de dienstdoende toezichthouder, kan uitsluiting tot gevolg hebben. In het geval van uitsluiting dient dit onmiddellijk aan de jury te worden gemeld.
7. Toezichthouders zijn bevoegd deelnemers die zich misdragen een officiële waarschuwing te geven. Zij dienen daarvan melding te maken aan de Federatievertegenwoordiger en zijn verplicht dit op te (laten) nemen op het rapport met opgave van de persoonsgegevens van de betrokken deelnemer, van eventuele getuigen en de motivering van de getroffen maatregel.
8. Het gebruik van niet-toegestane hulpmiddelen en/of optoming, evenals overmatig gebruik van toegelaten hulpmiddelen heeft, onmiddellijke uitsluiting dan wel diskwalificatie tot gevolg. Het maakt geen verschil of dit plaatsvindt in de ring of op enige ander deel van het wedstrijdterrein, het oefenterrein en/of in de bijbehorende accommodatie.
9. In het geval van uitgesproken onregelmatigheid van het paard deelt de toezichthouder de deelnemer direct mee dat deze wordt uitgesloten. Tegen deze beslissing is géén beroep mogelijk en de deelnemer dient onmiddellijk af te stijgen en met het paard het losrijterrein te voet te verlaten.
10. Toezichthouders kunnen tijdens wedstrijden volgens artikel 47 controleren op de aanwezigheid van de benodigde wedstrijddocumenten en of de gegevens hierin correct zijn geregistreerd.
11. Toezichthouders zijn verplicht overtredingen van een deelnemer op te (laten) nemen in de rapportage aan de KNHS.

HOOFDSTUK 4 – BEOORDELING EN KLASSEMENT

Artikel 126 – Beoordeling

1. De omschrijving van de diverse onderdelen van de individuele dressuurproeven, eventueel met de daarbij behorende toelichting en de daarin opgenomen bepalingen in de uitleg van het doel en de algemene principes van de dressuur zijn van toepassing. Deze zijn gepubliceerd op de website van de KNHS. Indien en voor zover deze bepalingen niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van dit reglement, dan hebben de bepalingen van dit reglement te allen tijde voorrang.
2. Alle bewegingen en overgangen van de ene naar de andere gang worden voor wat betreft de algemene beoordeling aan het einde van de proef, bij het onderdeel zuiverheid en regelmaat van de gangen, verenigd tot groepen van gelijksoortige bewegingen, behorend tot dezelfde gang.
3. De prestaties van de deelnemers in de proeven worden door een daartoe gelicentieerd jurylid beoordeeld door middel van het toekennen van cijfers, variërend van 0 t/m 10, waarbij het cijfer 0 het slechtste en het cijfer 10 het beste cijfer is. Het toekennen van halve punten is bij alle onderdelen in de proeven toegestaan. Het toekennen van decimalen is alléén toegestaan bij de waardering van de artistieke presentatie in de Kür op muziek in alle klassen.
De tabel/verklaring van de cijfers luidt als volgt:
10 = uitmuntend   4 = onvoldoende
9 = zeer goed   3 = tamelijk slecht
8 = goed   2 = slecht
7 = tamelijk goed   1 = zeer slecht
6 = voldoende   0 = niet uitgevoerd
5 = matig
Onder 'niet uitgevoerd' wordt verstaan, dat praktisch niets van de gevraagde beweging of oefening is getoond.
4. Alle bewegingen en/of oefeningen en sommige overgangen van de ene gang naar de andere, die door de jury met cijfers beoordeeld moeten worden, zijn in de proeven van afzonderlijke elkaar opvolgende nummers voorzien.
5. Onder de noemer 'verzorging van het geheel' wordt een beoordeling uitgebracht over:
  - De conditie waarin en het toilet waarmee het paard wordt gepresenteerd;
  - Het harnachement van het paard;
  - De kleding en de verzorging van de deelnemer.
6. Aanwijzingen voor de beoordeling van het onderdeel "verzorging van het geheel", dat voorkomt in de proeven voor de klassen BB en B, zijn opgenomen in de bijlagen van dit reglement gepubliceerd op de website.
7. Tijdens de nationale kampioenschappen van de KNHS in de klassen Z1- paarden en hoger kan een combinatie, die niet aan het kampioenschap deelneemt, ter beschikking van de jury worden gesteld om de proef voor te rijden, teneinde de jury in staat te stellen om overleg te plegen om op die wijze hun waardering zo veel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen.

Artikel 127 – Aftrekpunten

1. Het lichtrijden waar doorzitten wordt gevraagd en omgekeerd, wordt altijd bestraft en wel door het cijfer van de desbetreffende drafreprise van de proef met 1 punt te verminderen. Hetzelfde geldt voor het "op het verkeerde been" lichtrijden.
2. De aftrekpunten dienen in het cijfer voor het desbetreffende onderdeel te worden verwerkt. De jury dient dit op het protocol te vermelden.
3. Het gebruik van de stem op welke wijze dan ook en enkele of herhaalde tonghulpen zijn fouten, waardoor het waarderingscijfer van de oefening waarbij er gebruik van gemaakt werd, omlaag gaat. Tot en met de klasse ZZ-Zwaar geeft dit 1 aftrekpunt en vanaf de Lichte Tour_2 aftrekpunten.
4. De hierboven bedoelde aftrekpunten, staan los van de strafpunten als bedoeld onder de kop 'Strafpunten' en zijn niet cumulatief.

Artikel 128 – Strafpunten

1. Iedere vergissing in het programma, iedere weglating, iedere inbreuk op de volgorde van hetgeen moet worden getoond, het niet beginnen van de proef binnen 45 seconden nadat het startsein is gegeven of het beginnen van de proef zonder dat er een startsein is gegeven, in de Kür op muziek niet de ring binnen komen na 30 seconden muzikaal intro, wordt ongeacht of dit al dan niet door een (bel)signaal van de (voorzitter van de) jury is aangegeven als volgt bestraft:
  - eerste keer : 2 strafpunten
  - tweede keer : 4 strafpunten
  - derde keer : uitsluitingVoor de Kür op muziek geldt;
  - eerste keer : -1% van de totaalscore
  - tweede keer : -2% van de totaalscore
  - derde keer : uitsluiting.
2. Indien meer juryleden tegelijkertijd dezelfde proef beoordelen is het oordeel van de voorzitter van de jury bepalend voor de toekenning van strafpunten voor de uitvoering van een bepaald onderdeel van de proef; de overige juryleden dienen zich daaraan te conformeren.
3. De strafpunten dienen, onder vermelding van de reden waarvoor zij zijn toegekend - duidelijk in de derde kolom, naast het oorspronkelijk voor het desbetreffende onderdeel van de proef toegekende cijfer op het protocol van de deelnemer te worden vermeld. Op de FEI-protocollen worden zij onderaan het protocol van elk jurylid vermeld onder verwijzing naar het

onderdeel waarvoor de strafpunten van toepassing zijn. Zij worden op het protocol van elk jurylid afgetrokken van het totaal aantal punten dat aan de desbetreffende deelnemer is toegekend.

4. Als de deelnemer de proef start met niet toegestane hulpmiddelen tijdens de proef, die echter wel toegestaan zijn bij het losrijden, moet dit op aanwijzing van de jury direct hersteld worden. Dit wordt bestraft als een vergissing en de proef moet opnieuw begonnen of vervolgd worden op de plaats die wordt aangewezen door de jury.
Als een deelnemer niet in de voorgeschreven kleding of met het voorgeschreven harnachement de ring betreedt, moet dit direct hersteld worden. Dit wordt bestraft als een vergissing en de proef moet opnieuw begonnen worden of vervolgd worden op de plaats die wordt aangewezen door de jury.
Als de deelnemer de hulpmiddelen, de kleding of het harnachement niet kan corrigeren, mag de jury het opnieuw beginnen of vervolgen van de proef niet toestaan en volgt uitsluiting.
Bij het gebruik van hulpmiddelen die niet zijn toegestaan volgens dit reglement volgt uitsluiting van de combinatie.
5. De regeling van strafpunten is ook van toepassing op de afdelingsdressuur.

Artikel 129 – Vallen

1. Er is sprake van een val van de deelnemer, wanneer zonder dat het paard gevallen is, deelnemer en paard gescheiden worden, de deelnemer de grond heeft geraakt of dat hij genooddaakt is, teneinde weer in het zadel te komen zijn toevlucht te nemen tot enige ondersteuning van welke aard dan ook.
2. Het paard wordt beschouwd te zijn gevallen, wanneer schouder en heup van het paard de grond hebben geraakt.
3. Indien er sprake is van een val van het paard en/of van de deelnemer volgt er uitsluiting van de combinatie.

Artikel 130 – Verlaten van de ring tijdens de proef

1. Indien een paard tussen het moment van het starten van de proef bij A en het afgroeten, bij een gesloten ring, met alle vier de hoeven buiten de ring terecht komt volgt uitsluiting van de desbetreffende combinatie, ook wanneer zich bij de letter A een vaste opening bevindt of de deelnemer er voor gekozen had de ring niet door een helper te laten sluiten en de ring derhalve niet geheel is afgesloten.
2. Met inachtneming van de maximale tijd van onderbreking van de proef van 60 seconden, zal het verlaten van een niet geheel afgezette ring (bv. het achter een bordje om rijden) worden bestraft als een vergissing in het programma.

Artikel 131 – Verzet

1. Er is sprake van verzet wanneer het paard:
  - a. op aanvraag van zijn ruiter weigert voorwaarts te gaan en/of
  - b. ongevraagd achteruit loopt en/of
  - c. vanwege welke reden dan ook op eigen initiatief stilstaat, al dan niet regelmatig of volledig omdraait, bokt of steigert, door de teugel springt, wegstormt of zich anderszins overduidelijk aan de wil van zijn ruiter onttrekt.
2. Er is ook sprake van verzet wanneer de deelnemer het paard, zonder dat dit op het desbetreffende ogenblik in de proef voorgeschreven wordt, vanwege welke reden dan ook stil laat staan, met uitzondering van dat geval waarin de (voorzitter van de) jury door middel van een (bel)signaal heeft aangegeven dat de proef moet worden onderbroken wegens onvoorziene omstandigheden.
3. Verzet wordt zowel bestraft in de waardering van de jury voor elk onderdeel van de proef, tijdens de uitvoering waarvan het verzet zich, in welke vorm dan ook, manifesteert, als ook bij de algemene beoordeling van het effect van de hulpen.
4. Op ieder verzet van het paard, als gevolg waarvan de proef gedurende 20 seconden niet vervolgd kan worden, volgt uitsluiting van de combinatie door de (voorzitter van de) jury. Wanneer het verzet gevaar oplevert voor paard, ruiter en/of omgeving kan de combinatie om veiligheidsredenen ook eerder uitgesloten worden.

Artikel 132 – Vrijwillige beëindiging

Een deelnemer, die ervoor kiest de proef vrijwillig te beëindigen, geeft dit aan door een duidelijk afgroeten naar de (voorzitter van de) jury. Hierna moet de combinatie in stap de ring verlaten. Als een deelnemer tijdens een proef vrijwillig afstijgt, wordt dit beschouwd als vrijwillige beëindiging van de proef.

Artikel 133 – Kreupelheid

In het geval van uitgesproken onregelmatigheid van het paard deelt de (voorzitter van de) jury de deelnemer direct mee dat deze wordt uitgesloten. Tegen deze beslissing is géén beroep mogelijk en de deelnemer dient onmiddellijk af te stijgen en met het paard de ring te voet te verlaten.

Artikel 134 – Onvoorziene omstandigheden

Als door onvoorziene omstandigheden van welke aard en oorzaak dan ook, een deelnemer zijn proef niet kan vervolgen, kan de (voorzitter van de) jury de deelnemer door middel van een (bel)signaal aangeven dat de proef dient te worden onderbroken. Wanneer de deelnemer, ondanks het (bel)signaal de proef niet onderbreekt, vervolgt hij de proef op eigen risico en zal de jury ook de beoordeling daarvan voortzetten en de (eventuele) invloed van de onverwachte en/of onvoorziene omstandigheden daarbij buiten beschouwing laten. De (voorzitter van de) jury zal in dat geval beslissen of de deelnemer moet worden uitgesloten vanwege het negeren van het (bel)signaal tot onderbreken van de proef, of dat het hem, gezien de omstandigheden, kan worden toegestaan de proef te vervolgen.

Heeft de deelnemer de proef in opdracht van de (voorzitter van de) jury onderbroken, dan zal de proef weer worden voortgezet zodra de omstandigheden in (de directe nabijheid van) de ring dat, ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury, rechtvaardigen. De (voorzitter van de) jury wijst de deelnemer het punt aan, waarop met de proef moet worden doorgedaan, onder vermelding van de volgende beweging/oefening, die moet worden uitgevoerd.

Artikel 135 – Het protocol

1. De cijfers en de bemerkingen op de verrichtingen van een deelnemende combinatie worden duidelijk op het protocol vermeld.
2. Elk jurylid dient te worden geassisteerd door een secretaris om het protocol in te vullen.
3. Het protocol heeft drie kolommen. In de eerste kolom wordt het cijfer voor de komma genoteerd. In de tweede kolom wordt het cijfer achter de komma genoteerd, dit kan bestaan uit een 0 of een 5. In de derde kolom een eventuele correctie, die - op straffe van ongeldigheid - dient te worden geautoriseerd door middel van de paraaf van het desbetreffende jurylid. In het geval van twijfel inzake het toegekende cijfer, wordt er in het voordeel van de deelnemer beslist.
4. Er is ook ruimte op het protocol voor de bemerkingen van het jurylid, waarin deze zo veel mogelijk de motivering van de cijfers behoort weer te geven, vooral wanneer onvoldoendes en de cijfers 5, 6 of 7 worden toegekend.
5. Het protocol dient te worden voorzien van de naam en handtekening van het jurylid alsmede van diens persoonsnummer bij de KNHS.
6. Elk jurylid is ervoor verantwoordelijk dat wordt nagegaan of het protocol van een deelnemende combinatie duidelijk en volledig is ingevuld, alvorens dit document naar het rekencentrum wordt gebracht.

Artikel 136 – Uitsluiting/Diskwalificatie

(zoals omschreven in de begripsbepalingen van het Algemeen Wedstrijdreglement)

1. De jury moet de reden van uitsluiting of diskwalificatie van een deelnemer/combinatie op het desbetreffende protocol en de uitslagenlijst vermelden en, als er een federatievertegenwoordiger is aangewezen, een en ander tevens ter plaatse zo spoedig mogelijk gemotiveerd rapporteren aan de federatievertegenwoordiger.
2. Het gebruik van niet toegelaten hulpmiddelen (welke ook niet zijn toegestaan tijdens het losrijden), evenals het overmatig gebruik van toegelaten hulpmiddelen heeft, ter beoordeling van de toezichthouder, (voorzitter van de) jury en/of federatievertegenwoordiger, onmiddellijke uitsluiting of diskwalificatie van de deelnemer tot gevolg. Het maakt geen verschil of het misbruik plaatsvindt in de ring of op enig ander deel van het wedstrijdterrein, het oefenterrein en/of in de bijbehorende accommodatie.
3. De (voorzitter van de) jury moet in het geval van een beslissing tot uitsluiting of diskwalificatie tijdens de proef de proef onmiddellijk d.m.v. een (bel)signaal onderbreken en de deelnemer meedelen dat hij/de combinatie is uitgesloten respectievelijk is gediskwalificeerd.

Artikel 137 – Klassement

1. Na het beëindigen van de proef en nadat elk jurylid de laatste cijfers voor de algemene onderdelen gegeven heeft wordt het desbetreffende protocol afgesloten en gecontroleerd. Vervolgens gaat het protocol naar het rekencentrum.
2. Als door het rekencentrum wordt vastgesteld dat er één of meer cijfers op een protocol ontbreken moet het desbetreffende jurylid worden gevraagd de ontbrekende cijfers alsnog in te vullen.
3. Uitsluitend als door absolute overmacht de desbetreffende jury niet meer aanwezig is en is afgeweken van zijn/haar verantwoordelijkheid zoals is vastgelegd in het Algemeen Wedstrijdreglement van de KNHS, zal het rekencentrum het gemiddelde vaststellen van alle overige op het desbetreffende protocol vermelde cijfers en dit gemiddelde invullen op elke plaats waar een cijfer ontbreekt. De aldus vastgestelde vervangende cijfers dienen door het rekencentrum, ter informatie van de deelnemer, van een merkteken te worden voorzien. Het rekencentrum zal, indien mogelijk, een fotokopie van het desbetreffende protocol maken, voordat de vervangende cijfers worden ingevuld. Wanneer de hierboven beschreven situatie zich voordoet, zal het rekencentrum één en ander melden aan de federatievertegenwoordiger, die dit, onder vermelding van de naam en het persoonsnummer van het desbetreffende jurylid alsmede opgave van de reden voor de afwezigheid, in zijn rapport zal opnemen. Zo mogelijk zal de federatievertegenwoordiger de kopie van het protocol als bijlage bij zijn rapport voegen.
4. als er sprake is van meer juryleden, die dezelfde rubriek hebben beoordeeld, wordt de totaalscore voor het vaststellen van het klassement van de rubriek bereikt, door het totaal aantal punten van de verschillende protocollen van dezelfde combinatie bij elkaar op te tellen en vervolgens een percentage te berekenen. Is dit niet mogelijk dan wordt van dit totaal vervolgens het gemiddelde vastgesteld.
5. Uitsluitend deelnemers, die in dezelfde rubriek dezelfde proef hebben gereden en daarbij door dezelfde jury zijn beoordeeld, mogen in hetzelfde klassement worden opgenomen, met uitzondering van het bepaalde in het Algemeen Wedstrijdreglement. Ook voor de Kür op muziek en voor de Midden en Zware Tour kunnen verschillende proeven door berekening van de behaalde percentages in hetzelfde klassement worden opgenomen mits deze verschillende proeven door dezelfde juryleden beoordeeld zijn.

6. De (voorzitter van de) jury draagt de formele verantwoordelijkheid voor de juiste vaststelling van het klassement van de desbetreffende rubriek.
7. In elke rubriek wordt de combinatie met het hoogste puntentotaal/percentage als eerste geplaatst, de combinatie met het op één na hoogste puntentotaal/percentage als tweede en zo verder.
8. Ex aequo-regeling:
Wanneer er twee of meer deelnemers met een gelijk puntentotaal/percentage eindigen worden de desbetreffende combinaties ex aequo geklasseerd en moeten zij de voor hen gezamenlijk bestemde prijzen gelijk onder elkaar verdelen, tenzij in het vraagprogramma anders wordt bepaald. Indien het voorwerpen betreft, moet er worden geloot.
  - a. De plaatsing kan, voor zover het vraagprogramma dat aangeeft, door de wedstrijdorganiserende vereniging, indien zich een ex aequo-klassering voordoet, tot en met de klasse ZZ-Licht desgewenst bepaald worden zoals hieronder omschreven. Voor de klassen ZZ-Zwaar en hoger wordt de ex aequo klassering gehandhaafd of wordt een andere regeling opgenomen in het vraagprogramma.

Klasse t/m ZZ-Zwaar	Eerst op grond van onderdeel	Vervolgens op grond van onderdeel
Alle	Het rechtgerichte, ontspannen en in aanleuning gaande paard	Harmonie
BB	Contact en verbinding	Rijvaardigheid en harmonie
- ZZ pony's 20x60m	Lichtheid, harmonie, gehoorzaamheid	Regelmaat van de gangen en losheid van de beweging
- Afdelingsdressuur	24	26

- b. Indien na toepassing van de bovenstaande regel nog steeds twee of meer combinaties gelijk geklasseerd zijn, worden zij - tenzij in het vraagprogramma anders wordt bepaald – ex aequo in de klassering van de rubriek opgenomen.
- c. In het geval van ex aequo klassering wanneer de proef is beoordeeld door 2 of meer juryleden is eerst het totaal aantal door de juryleden toegekende punten voor het eerst genoemde onderdeel bepalend voor de uitslag; valt dan nog geen beslissing dan is de totaalwaardering voor het als tweede genoemde onderdeel doorslaggevend. Valt er dan nog geen beslissing, dan geldt het totaal van alle punten op het protocol van de voorzitter van de jury.
- d. Indien een jurylid, door onvoorziene omstandigheden, niet in staat is de beoordeling van alle deelnemers van wie de naam op de startlijst voor een bepaalde rubriek voorkomt te voltooien, dient er v.w.b. de vaststelling van het klassement als volgt te werk te worden gegaan:
  - indien de rubriek uitsluitend door het desbetreffende jurylid werd beoordeeld, wordt er een afzonderlijk klassement opgesteld, waarin alleen die deelnemers worden opgenomen, die door dit jurylid nog volledig beoordeeld zijn. De overige deelnemers van de startlijst, die nog niet (geheel) beoordeeld zijn, zullen door een ander jurylid worden beoordeeld en hun resultaten zullen eveneens in een afzonderlijk klassement worden opgenomen.
  - wanneer de rubriek door meer juryleden werd beoordeeld, zullen de punten die zijn toegekend door het jurylid, dat niet in staat is gebleken de beoordeling van de volledige rubriek te voltooien, buiten beschouwing worden gelaten voor de vaststelling van het klassement. Dit geldt ook voor de puntentotalen van de combinaties, die nog wel door het desbetreffende jurylid beoordeeld zijn.

Artikel 138 – Prijsuitreiking

De kleding van de deelnemer en de optoming van het paard dienen - indien en voor zover de prijsuitreiking te paard plaatsvindt - gelijk te zijn als tijdens de proef met uitzondering van hetgeen beschreven in artikel 119 lid 6.

Artikel 139 – Publicatie van de resultaten

1. Zoveel mogelijk zullen tussentijds de behaalde resultaten bij het secretariaat of het rekencentrum bekend worden gemaakt.
2. Na de bekendmaking van de einduitslag van een rubriek zal de wedstrijdorganiserende vereniging -zo mogelijk- een totaaluitslag van de rubriek, onder vermelding van het door elke deelnemer behaalde puntentotaal/percentage, beschikbaar stellen aan de deelnemers, officials, persvertegenwoordigers en overige belangstellenden.
3. Bij (selectiewedstrijden voor) kampioenschappen dienen de uitslagenlijsten, althans voor zover de rubrieken beoordeeld zijn door meer juryleden, ook informatie te bevatten over het door elk jurylid afzonderlijk toegekende puntentotaal/percentage en - bij voorkeur - ook over de plaatsing van de deelnemers per jurylid.
4. De resultaten van een HC start mogen niet op de uitslagenlijst worden gepubliceerd.

HOOFDSTUK 5 – ANDERE TYPEN WEDSTRIJDEN EN RUBRIEKEN

Artikel 140 – Afdelingsdressuur/vier-en zestallen

Bij afdelingsdressuur wordt er een dressuurproef gereden in een zestal of viertal.

1. Vier- en zestallen dienen te worden samengesteld uit leden afkomstig van dezelfde vereniging, dezelfde kring of dezelfde regio, tenzij anders is vermeld in het vraagprogramma.
2. Deelnemende combinaties in een vier- of zestal dienen in het bezit te zijn van een geldige startpas.
3. Indien onder dezelfde afdelingsnaam meer viertallen beschikbaar zijn, mogen deze viertallen desgewenst aan dezelfde wedstrijd deelnemen, ook wanneer gestart wordt in dezelfde klasse. Maximaal 1 combinatie, 1 deelnemer of 1 paard uit een vier- of zestal mag deelnemen in een ander vier- of zestal.
4. Voor de afdelingsdressuur kennen we de klassen L, M, Z en ZZ. (Klasse ZZ alléén voor paarden) Afdelingsdressuurteams bepalen zelf in welke klasse zij uitkomen.
De deelnemende vier- en zestallen rijden in handicap, behalve indien er 4 vier- of zestallen of meer in een bepaalde klasse deelnemen.
5. De commandant is verantwoordelijk voor het afdelingsdressuurteam.
6. Wanneer tijdens de afdelingsdressuurproef één van de deelnemende paarden verschijnselen van kreupelheid vertoont, zal deze combinatie of het paard uitsluitend op initiatief van de (voorzitter van de) jury door een ander mogen worden vervangen, indien in de onmiddellijke nabijheid een reservecombinatie of een reservepaard gereed staat en de afdelingsdressuurproef direct kan worden vervolgd. De formatie mag in dat geval door de commandant herzien worden. Wanneer er geen vervanging is volgt uitsluiting.
7. Bij een val van ruiter en/of paard tijdens een afdelingsdressuurproef vindt geen uitsluiting plaats en mag de combinatie worden vervangen door de reservecombinatie die gereed staat. Wanneer er geen vervanging is volgt uitsluiting.
8. Het eventueel verschil in stokmaat van de pony's mag door de jury niet in de beoordeling van een afdeling worden betrokken, evenmin het verschil in harnachement en het eventuele gebruik van een staartriem.
9. Pony zes- en viertallen worden samengesteld uit pony's, behorende tot de categorieën A, B en C (max.1 combinatie mag cat. C zijn in een viertal en max. 2 combinaties mogen cat. C zijn in een zestal) of behorende tot de categorieën B, C, D en E; er wordt gereden in de klassen L, M en Z.
10. De afdelingsprogramma's moeten worden gecommandeerd. Het is de voorlezer of commandant verboden aanwijzingen te geven, anders dan het letterlijk voorlezen van de afdelingsdressuurproef.
11. Op de afdelingsdressuur is dit reglement van toepassing; het gebruik van een zweep is uitsluitend toegestaan in de klasse L. Het gebruik van sporen is niet verplicht en in alle klassen toegestaan.
12. Stang en trens zijn toegestaan voor vier- en zestallen paarden vanaf de klasse Z indien alle combinaties regulier in de klasse ZZ dressuur of hoger uitkomen/geklasseerd zijn.
13. Het is ook toegestaan dat één ruiter en één paard uit dezelfde vereniging, kring of regio, afhankelijk van de samenstelling van het afdelingsdressuurteam, welke geen vaste combinatie vormen, maar die ieder wel een geldige startpas hebben, in een andere combinatie deelnemen aan de afdelingsdressuur.
14. Het dragen van een veiligheidshoofddekseel is verplicht.
15. Strafpunten: zie individuele dressuur.
16. Plaats juryleden: in het geval van beoordeling door 1 jurylid neemt dit jurylid plaats bij B. In geval van beoordeling door 2 juryleden neemt de hoofdjury plaats bij B en een tweede jury bij C.
17. De commandant is niet te paard en presenteert de afdeling. Uitsluitend de commandant brengt, zowel bij het begin als het einde van de proef, voor het front van de afdeling de groet uit naar de juryleden. Bij beoordeling door 1 jurylid neemt de commandant plaats tussen F en B. Bij beoordeling door juryleden neemt de commandant plaats tussen B en M.
18. Een vier- of zestal mag nooit incompleet starten of doorrijden.
19. Uitvoering van de afdelingsdressuurproeven:
Over het algemeen geldt, wanneer niets wordt gecommandeerd, dat de afdeling het programma vervolgt op dezelfde hand. Wanneer het gelid is opgesteld, wordt altijd vanaf de rechtervleugel afgebroken en de hoefslag rechts vervolgd, tenzij anders wordt vermeld.
20. In de afdelingsdressuur dient de oorspronkelijke volgorde - tenzij anders gevraagd – gehandhaafd te blijven op straffe van uitsluiting. Het herstellen van een niet gevraagde plaatswisseling wordt bestraft als onder 'strafpunten' aangegeven.

Artikel 141 – Kür op muziek individueel

Het is voor wedstrijdorganisatoren toegestaan om individuele rubrieken Kür op muziek uit te schrijven in de klassen L t/m Grand Prix. De voorgeschreven proeven uit het dressuurproevenboekje voor de verschillende klassen dienen te worden gebruikt. De klassen L1 en L2 worden als 1 klasse gezien, de klassen M1 en M2 worden als 1 klasse gezien.

Startgerechtigdheid:

Dezelfde reglementaire bepalingen zijn van toepassing als bij de reguliere proeven. De deelnemer is gehouden aan de optoming die voor de klasse van de desbetreffende combinatie geldt.

1. Inschrijving:

Het is deelnemende combinaties uitsluitend toegestaan in te schrijven voor rubrieken Kür op muziek in de klasse waarin zij reglementair moeten starten.

2. Kür-protocol:

Een Kür-protocol bestaat uit twee delen: een technisch en een artistiek deel. Op de ruimte voor het technische gedeelte vermeldt een jurylid de waardering voor de technische uitvoering van de verplichte onderdelen. De ruimte voor het artistieke gedeelte van het protocol wordt benut voor de artistieke waarde van de proef. Het toekennen van decimalen is alléén toegestaan in het artistieke deel.

De volgende onderdelen worden beoordeeld:

1. De impuls, regelmaat en soepelheid van de gangen
2. Rijvaardigheid en harmonie tussen ruiter en paard
3. Choreografie, verdeling over de rijbaan en originaliteit
4. Goed afgewogen moeilijkheidsgraad
5. De muzikale interpretatie en muziekkeuze

Voor elke Kür, op welk niveau dan ook, geldt dat er een serie verplichte oefeningen in verwerkt dient te zijn. De verplichte onderdelen die getoond moeten worden zijn opgenomen op het Kür protocol. De volgorde van die verplichte oefeningen is vrij. Een deelnemer dient de choreografie van zijn proef zo in te richten, dat de getoonde oefeningen ook daadwerkelijk door de jury te beoordelen zijn. Ook staat het de deelnemer vrij, zolang de maximale tijdsduur van de Kür niet is overschreden, om niet-verplichte onderdelen te tonen, zolang deze tenminste de moeilijkheidsgraad van het gevraagde niveau niet te boven gaan.

3. Het rijden van een Kür op muziek is toegestaan vanaf de klasse L- dressuur. De klassen L1 en L2 en respectievelijk de klassen M1 en M2 worden als één niveau gezien.

- a. Het is niet toegestaan om onderdelen te tonen die liggen boven het gevraagde niveau van de klassieke proeven uit het dressuurproevenboekje, De (artistieke) cijfers voor Choreografie en voor Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5. Wanneer een ruiter / amazone vaker onderdelen toont boven het gevraagde niveau gaan deze cijfers voor Choreografie en voor Moeilijkheidsgraad omlaag met 0.5 per keer.
- b. Wanneer de ruiter/amazone de in de klassieke proeven omschreven oefeningen bewust een keer anders (zwaarder / moeilijker) uitvoert dan zoals deze oefeningen in de klassieke proeven omschreven staan, dan krijgt de ruiter/amazone voor dat onderdeel maximaal een 4,5 (mits minimaal 1 x correct getoond). Tevens mogen de (artistieke) cijfers voor zowel Choreografie als Moeilijkheidsgraad dan maar maximaal een 5,5 zijn. Wanneer een ruiter / amazone vaker onderdelen bewust anders (zwaarder) toont, gaan deze cijfers voor Choreografie en voor Moeilijkheidsgraad omlaag met 0.5 per keer.
- c. Oefeningen welke bewust beneden het niveau worden getoond worden beoordeeld met maximaal een 4,5 in het betreffende onderdeel, het cijfer voor Moeilijkheidsgraad wordt met 0,5 verminderd, ook het cijfer voor Choreografie wordt met 0,5 verminderd.
- d. Wordt een verplicht onderdeel niet correct uitgevoerd dan wordt dit beoordeeld met maximaal een 4,5 voor het betreffende onderdeel, de (artistieke) cijfers voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5. Wanneer een ruiter / amazone vaker onderdelen niet correct toont, dan gaan deze cijfers voor Choreografie en voor Moeilijkheidsgraad omlaag met 0.5 per keer.
- e. Wordt een verplicht onderdeel helemaal niet uitgevoerd dan wordt een 0 voor het betreffende onderdeel gegeven en de (artistieke) cijfers voor Choreografie en Moeilijkheidsgraad zijn dan maar maximaal een 5,5. Wanneer een ruiter / amazone vaker onderdelen niet toont, dan gaan de cijfers voor Choreografie en voor Moeilijkheidsgraad omlaag met 0.5 per keer.

4. Eisen ten aanzien van de muziek:

- a. De muziek mag beginnen met een intro bij het binnenkomen, maar moet in elk geval starten na de groet bij de eerste pas voorwaarts, zij- of achterwaarts.
- b. "Levende" muziek (een orkest of iets dergelijks) is verboden.
- c. Een deelnemer dient voorafgaand bij het secretariaat van de wedstrijd de geluidsdrager in te leveren, vergezeld van een reserve-exemplaar in verband met eventuele technische problemen. De te rijden proef behoeft niet te worden ingeleverd.
- d. Tijdsduur: Een Kür dient binnen de vastgestelde tijds marge beëindigd te zijn. Tijdsoverschrijding levert 0,5 % aftrek op, die op het totaal van de artistieke uitvoering in mindering worden gebracht. De Kür-beoordeling begint bij het binnenkomen van de deelnemer bij A. De tijd gaat in na de groet bij de eerste stap voorwaarts, zijwaarts of achterwaarts en eindigt bij de slotgroet. Na het belsignaal van de jury moet de muziek binnen 45 seconden beginnen. Nadat de muziek is begonnen dient de deelnemer binnen 30 seconden de ring binnenkomen bij A.
- e. Aftrekpunten; Fouten zoals bedoeld in artikel 128 geven een aftrek van 2 punten op de technische score.

5. Oefeningen:

- a. Het binnenkomen, halhouden en groeten dienen te geschieden op de A-X-C-lijn, waarbij het is toegestaan vanuit stap, draf of galop binnen te komen, uitsluitend met het front recht naar de voorzitter van de jury bij C. Klassen L en M alleen toegestaan in stap of draf.
- b. De deelnemer dient bij het begin en einde van de proef te groeten met het front naar de voorzitter van de jury.
- c. Oefeningen, getoond tussen het binnen komen bij A en het halhouden/groeten, worden door de jury niet in de technische beoordeling meegenomen. Er mogen op de A-C-lijn voor de groet echter geen oefeningen worden getoond boven het gevraagde niveau.
- d. Bij de diverse verplichte onderdelen staan minimale voorwaarden genoemd op het protocol. Wanneer achter een verplicht onderdeel een aantal meters staat vermeld dan dient dit aantal meters ononderbroken te worden getoond. Zijgangen dienen te worden getoond zowel op de linker- als op de rechterhand. Appuyeren en wijken is in schuinite vrij, waarbij een zigzag- appuyement als één zijgang wordt beschouwd.
- e. De uitgestrekte draf dient op de rechte lijn te worden getoond.
- f. Een Kür dient uit het hoofd te worden gereden.
- g. Wanneer de ruiter/ amazone het publiek probeert te beïnvloeden met handgebaren geeft dit 0,5 punt aftrek op het cijfer voor Rijvaardigheid en harmonie t/m de proeven op Z1 niveau en voor het onderdeel harmonie voor de proeven vanaf Z2 niveau. Wanneer dit vaker voorkomt wordt er 1 punt afgetrokken van het cijfer voor Rijvaardigheid en harmonie t/m de proeven op Z1 niveau en voor het onderdeel harmonie voor de proeven vanaf Z2 niveau.
- h. Wanneer de ruiter/ amazone het paard probeert te beïnvloeden met de hand krijgt de ruiter/amazone voor dat betreffende onderdeel waarbij het gebeurde maximaal een 4,5. Ook geeft dit 1 punt aftrek op het cijfer voor Rijvaardigheid en harmonie t/m de proeven op Z1 niveau en voor het onderdeel harmonie voor de proeven vanaf Z2 niveau.

Artikel 142 – Dressuurproeven jonge paarden

1. De proeven voor jonge paarden hebben tot doel om jonge paarden op een geleidelijke en verantwoorde manier vertrouwd te maken met de wedstrijdsport en ook hoger gekwalificeerde ruiters de gelegenheid te geven hun jonge paarden uit te brengen in de lagere klassen. Bij de proeven voor jonge paarden is het 'scala van de opleiding' ook de leidraad voor de beoordeling.
2. De kwaliteit van de oefeningen en gangen zoals gevraagd in de jonge paarden-proeven, wordt beoordeeld naar de totaalindruk zoals genoemd in het 'scala van de opleiding'. Dat wil zeggen: de kwaliteit van de regelmaat (takt) van de beweging, de ontspanning en souplesse, de aanleuning, de impuls, het recht gericht zijn en waar gevraagd en van toepassing de verzameling. Geen van de zes begrippen kunnen los van elkaar worden gezien. Alle begrippen hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar positief of negatief. De eerste drie criteria zijn vooral van toepassing op de proeven voor vierjarige paarden, waarbij de impuls natuurlijk al snel mede een rol gaat spelen. De overige criteria worden belangrijker naarmate de scholing van het jonge paard verder vordert. Zie ook de uitleg over het doel van de dressuur en over het 'scala' (Skala der Ausbildung). Voor deze dressuurproeven gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere klassen m.u.v./ aangevuld met de volgende bepalingen;
3. Deelname:

Vrije proef 4-jarigen	Vanaf 1 april	Combinatie minimaal in klasse L1 startgerechtigd
Vrije proef 5-jarigen	Vanaf 1 april	Combinatie minimaal in klasse M1 startgerechtigd
Vrije proef 6-jarigen	Vanaf 1 januari	Combinatie minimaal in klasse Z1 startgerechtigd
4. Ondanks het feit dat er geen winstpunten worden toegekend kan het paard geregistreerd worden als geklasseerd in een klasse wanneer de combinatie 60% heeft behaald in deze proeven:
  - a. Het binnenkomen, halhouden en groeten dient te geschieden op de A-C lijn. Voor de klassen L en M vanuit stap of draf; voor de klasse Z vanuit stap, draf of galop.
  - b. De deelnemer dient bij begin en einde van de proef te groeten met het front naar de hoofdjury (bij C).
  - c. De tijd gaat in na de groet bij de eerste stap voorwaarts en eindigt bij de laatste groet. Er worden 2 punten afgetrokken van het totaal aantal punten voor het rijden van een te korte of een te lange proef. Maximaal toegestane tijd is 5 minuten en na 4.30 minuten wordt een belsignaal gegeven.
  - d. De deelnemer mag gebruik maken van de gehele rijbaan. Hij/zij hoeft niet op de hoefslag te blijven zoals in een verplichte dressuurproef.
  - e. De verplichte onderdelen dienen zodanig getoond te worden dat ze door de jury te beoordelen zijn.
  - f. De verplichte onderdelen mogen maximaal driemaal getoond worden. Bij iedere overschrijding dienen 2 punten in mindering worden gebracht van het totaal aantal punten.
  - g. Alle uitgestrekte gangen, behalve de uitgestrekte stap, dienen op een rechte lijn getoond te worden, bijvoorbeeld op de lange zijde of op de diagonaal.
  - h. Andere niet verplichte onderdelen mogen ook getoond worden. Wel dient de deelnemer zich aan het niveau van de proef te houden, dat wil zeggen: er mogen geen onderdelen of figuren getoond worden boven het niveau waarop de proef is voorgeschreven.
  - i. De door de deelnemer ontworpen proef dient uit het hoofd gereden te worden.
  - j. De rubrieken mogen met elkaar in handicap worden verreden wanneer in 1 van de klassen minder dan 4 combinaties deelnemen.
  - k. De wedstrijdreglementen en de hierin opgenomen bepalingen zijn van toepassing. De 4-jarigen conform reglementaire bepalingen klassen L1/L2. De 5-jarigen conform reglementaire bepalingen klasse M1/M2. De 6-jarigen conform reglementaire bepalingen klasse Z1/Z2. Ondanks dat er niet op muziek gereden mag worden, gelden de bepalingen voor de technische presentatie zoals die zijn opgesteld voor de Kür op muziek ook voor deze vrije proeven.

5. De proeven mogen alleen worden beoordeeld door een jurylid met de kwalificatie IZ of hoger.

Artikel 143 – Aanlegtesten voor jonge paarden

Bij de aanlegtesten voor vier-, vijf-, en zesjarige dressuurpaarden wordt in wedstrijdverband de aanleg van de jonge dressuurpaarden getest. Het gaat hierbij niet om het rijden van een dressuurproef met verplichte onderdelen en oefeningen, die op een bepaalde plaats uitgevoerd moeten worden. Resultaten behaald in aanlegtesten komen daarom niet in aanmerking voor een klassering. Voor deze aanlegtesten gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere klassen m.u.v. en / of aangevuld met de volgende bepalingen:

1. De beoordeling wordt uitgevoerd door een jury van minimaal twee personen. De jury neemt plaats aan het midden van de lange zijde of in de rijbaan. Eén van de juryleden treedt op als voorzitter.
2. De ringmeester geeft aan wanneer de combinaties de gevraagde verrichtingen moeten tonen.
3. Deelname:
  - a. 4-jarigen Vanaf 1 april Ruiters minimaal in klasse L1 startgerechtigd
  - b. 5-jarigen Vanaf 1 april Ruiters minimaal in klasse M1 startgerechtigd
  - c. 6-jarigen Ruiters minimaal in klasse Z1 startgerechtigd
4. Gevraagde verrichtingen;
Vierjarigen:
Opstellen, stap, draf, galop, tempowisselingen, wijken voor de kuit, op de grote volte hals strekken, rijden van overgangen.
Vijfjarigen:
Opstellen, stap, draf, galop, tempowisselingen, schouder binnenwaarts (minimaal 20 meter), op een volte 12-15 meter halsstrekken, rijden van overgangen.
Zesjarigen:
Opstellen, stap, draf, galop, tempowisselingen, appuyementen, galopwisseling (eenvoudig of vliegend), rijden van overgangen.
5. De voorbeeld protocollen zijn te downloaden vanaf de website.
6. De wedstrijdreglementen en de hierin opgenomen bepalingen zijn van toepassing. De 4-jarigen conform reglementaire bepalingen van de klassen L1/L2. De 5-jarigen conform reglementaire bepalingen klassen M1/M2. De 6-jarigen conform de reglementaire bepalingen van de klassen Z1/Z2
7. De rijbaan dient een afmeting te hebben van 20 x 60 meter. Er worden maximaal drie combinaties tegelijkertijd in de baan toegelaten.
8. De startvolgorde wordt bepaald door de wedstrijdorganisatie.
9. De combinaties worden geplaatst op volgorde van behaalde punten, De combinatie met het hoogste aantal punten wordt als hoogste geplaatst. Bij een ex aequo klassering is het totaal van de cijfers voor de stap, draf en galop doorslaggevend, vervolgens het cijfer voor gedragenheid en souplesse, vervolgens het cijfer voor de algemene indruk. Valt er dan nog geen beslissing dan is het cijfer voor functionaliteit exterieur doorslaggevend.
10. Het is mogelijk een tweede onderdeel waarbij de paarden worden gereden door gastruiters uit te schrijven.

Artikel 145 – Wedstrijdvormen onder de klasse B (Impuls)

Het is voor wedstrijdorganisaties toegestaan om rubrieken uit te schrijven onder het reguliere B-niveau. Dat kan de klasse BB zijn, F-proeven maar ook andere vormen. De wedstrijdorganisatie bepaalt het niveau van de proeven en geeft in het vraagprogramma aan welke proeven worden uitgeschreven en eventueel waar de deelnemers de te verrijden proeven kunnen verkrijgen. De wedstrijdorganisatie kan ook op het vraagprogramma een doelgroep definiëren. Deze wedstrijdvormen zijn bedoeld als voorbereiding op de wedstrijdsport; er worden geen prestatiepunten geregistreerd en er bestaat geen verplichting tot promoveren. Wanneer F-proeven worden uitgeschreven geldt het reglement behorend bij de F-proeven Deze is te downloaden vanaf de website. Voor de overige uit te schrijven rubrieken gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere wedstrijdklassen met uitzondering van de volgende bepalingen:

- a. Deelnemers dienen lid te zijn van de KNHS.
- b. Een startpas met het desbetreffende paard is niet verplicht.
- c. Het paard waarmee wordt deelgenomen moet geregistreerd (Paardenpaspoort), gemeten en ingeënt zijn zoals bepaald in het Algemeen Wedstrijdreglement.
- d. Er bestaat geen verplichting tot het dragen van wedstrijdkleding. Het is verplicht een veiligheidshoofddekseel en rijlaarzen/combinatie van jodphurschoenen met gelijkkleurige gladlederen chaps te dragen.
- e. Deelname door deelnemers, die al een klassering hebben in de reguliere klassen, staat vrij.
- f. De organisatie bepaald of een klassement wordt opgemaakt.

Artikel 146 – Teamdressuur

Het is voor wedstrijdorganisaties toegestaan om rubrieken uit te schrijven voor teamdressuur anders dan de reguliere afdelingsdressuur (vier- en zestallen). Onder teamdressuur vallen o.a. wedstrijden Kür op muziek voor viertallen, Pas de Deux en andere vormen van Teamrijden. De wedstrijdorganisatie bepaalt het niveau van de proeven/de uit te schrijven klassen en geeft in het vraagprogramma aan waar de deelnemers de te verrijden proeven kunnen verkrijgen. De wedstrijdorganisatie kan ook in het vraagprogramma een doelgroep definiëren. Er worden geen prestatiepunten bijgehouden. Voor deze rubrieken gelden dezelfde reglementaire bepalingen als voor de reguliere wedstrijdklassen met uitzondering van de volgende bepalingen:

- Deelnemers dienen lid te zijn van de KNHS.
  - Een startpas met het desbetreffende paard is niet verplicht.
  - Het paard waarmee wordt deelgenomen moet geregistreerd (Paardenpaspoort), gemeten en ingeënt zijn zoals bepaald in het Algemeen Wedstrijdreglement.
  - Er bestaat geen verplichting tot het dragen van wedstrijdkleding. Het is verplicht een veiligheidshoofddekseel en rijlaarzen/combinatie van jodphurschoenen met gelijkleurige gladlederen chaps te dragen.
  - Deelname door deelnemers, die al een klassering hebben in de reguliere klassen, staat vrij.
1. Specifieke bepalingen voor Kür op muziek voor viertallen en Pas-de-Deux (pony's en paarden):
- a. Viertallen en Pas de Deux-teams dienen te worden samengesteld afhankelijk van het gestelde in het vraagprogramma.
  - b. Het viertal/Pas de Deux-team bepaalt zelf in welke klasse er wordt gestart.
  - c. Optoming en kleding:
Het gebruik van beenbescherming (niet zijnde bandages) en/of springschoenen o.i.d en voertuigen zijn toegestaan. Het rijden met stang en trens is toegestaan voor viertallen paarden en Pas de Deux-teams in de klasse Z en ZZ_wanneer iedere deelnemende combinatie Z2 of hoger uitkomt/geklasseerd is.
  - d. Voor het overige zijn de officiële wedstrijdreglementen van toepassing.
De voorgeschreven proeven uit het dressuurproevenboekje voor de verschillende klassen dienen te worden gebruikt.
  - e. Proefuitvoering:
Het is toegestaan de wedstrijdrijding te verkennen alvorens op te stellen voor het uitbrengen van de groet. Betreden van de ring kan geschieden in stap of draf. Voor de beoordeling zie artikel 141.
  - f. Commandant:
De commandant is niet te paard en presenteert het viertal. Uitsluitend de commandant brengt, zowel bij het begin als het einde van de proef, voor het front van het viertal de groet uit naar de hoofdjury, gezeten bij C.
De commandant stelt zich tijdens de proef op buiten de ring en wel op de korte zijde tussen C en M. De proef dient uit het hoofd te worden gereden; het is de commandant niet toegestaan de proef voor te lezen.
  - g. Tijdsduur
Zie artikel 141.
  - h. Muziek:
Eisen ten aanzien van de muziek:
    - a. De muziek mag beginnen met een intro bij het binnenkomen, maar moet in elk geval starten na de groet bij de eerste pas voorwaarts, zij- of achterwaarts.
    - b. "Levende" muziek (een orkest of iets dergelijks) is verboden.
    - c. De commandant dient voorafgaand bij het secretariaat van de wedstrijd de geluidsdrager in te leveren, vergezeld van een reserve-exemplaar in verband met eventuele technische problemen. De te rijden proef behoeft niet te worden ingeleverd.
  - i. Voor de verplichte oefeningen in een Pas de Deux-wedstrijd en wedstrijden voor viertallen Kür op muziek gelden dezelfde eisen als die aan een individuele Kür worden gesteld. Dat wil zeggen dat oefeningen zo getoond moeten worden dat zij ook daadwerkelijk te beoordelen zijn door de jury. Bij de diverse verplichte onderdelen staan minimale voorwaarden genoemd op het protocol. Wanneer achter een verplicht onderdeel een aantal meters staat vermeld dan dient dit aantal meters ononderbroken te worden getoond. Kijk voor de reglementaire bepalingen in artikel 140 voor viertallen en 141 voor Kür op muziek
  - j. De Kür op muziek voor viertallen wordt bij voorkeur beoordeeld door een jurylid met zowel de licentie Kür op Muziek als de licentie Afdelingsdressuur. Indien de kür door twee juryleden beoordeeld wordt jureren zij gezamenlijk bij C.
2. Specifieke bepalingen voor vormen van Teamrijden:
Een groep bestaat in principe uit meer deelnemers bv. 12 of 16. Zij rijden hun proeven met of zonder muziek. De groep is vrij in de keuze van de figuren die gereden worden. De rijvaardigheid van de deelnemers is bij de beoordeling niet van belang, het gaat slechts om de prestatie als groep waarop de beoordeling gegeven wordt. De kleding van de deelnemende teams staat vrij. Het is voor de deelnemers verplicht een veiligheidshoofddekseel, een paar rijlaarzen/gladlederen chaps met bijpassende jodphurschoenen en een rijbroek te dragen. Sporen zijn niet verplicht maar wel toegestaan. In het vraagprogramma van de wedstrijdorganisatie kunnen aanvullende bepalingen zijn opgenomen.

Artikel 147 – Dressuurproeven bitloos rijden

Het bitloos rijden van dressuurproeven is mogelijk t/m de klasse ZZ-Licht dressuur voor zowel paarden- als pony's. Vanaf de klasse ZZ-Zwaar is het alléén mogelijk om buiten mededinging (HC) bitloos deel te nemen.

1. De volgende bitloze optomingen zijn toegestaan (Toegestane bitloze optomingen zijn te vinden in de harnachementsgids)::

- De Sidepull,
- Het kingekruiste bitloos hoofdstel,
- Het kaakgekruiste bitloos hoofdstel,
- Regulier toegestaan hoofdstel zonder bit waarbij de teugels direct aan de neusriem worden bevestigd.

Het hoofdstel moet van leer zijn waarbij de neusriem een minimale breedte van 2 cm heeft. Er mag zich geen metalen kern in de neusriem bevinden. Bij het gebruik van een kin- of kaakgekruist hoofdstel moet wanneer er gebruik gemaakt wordt van koorden, deze een minimale diameter van 6 mm hebben. Toegestane bitloze optomingen zijn te vinden in de harnachementsgids.

2. De omschrijving van de diverse onderdelen van de individuele dressuurproeven, eventueel met de daarbij behorende toelichting en de daarin opgenomen bepalingen in bijlage 6, zijn van toepassing met uitzondering van het volgende:

- Onder aanleuning zoals beschreven in het scala van opleiding wordt in de dressuurproeven bitloos rijden verstaan het lichte contact op de teugels met het paard en de hoofd/halshouding van het paard.

Artikel 148 – Online deelnemen aan Paardrijden.nl

Het online rijden van dressuurproeven voor promotiepunten/ winstpunten is alleen mogelijk via Paardrijden.nl en is mogelijk t/m de klasse L2 dressuur voor zowel paarden- als pony's.

In de klassen B t/m L2 kunnen via het online dressuurproeven rijden op Paardrijden.nl maximaal 5 winstpunten per klasse worden behaald. De overige behaalde punten tijdens online events tellen niet mee voor promotie. De specifieke bepalingen voor het deelnemen aan Paardrijden.nl staan vermeld op de website Paardrijden.nl.

Bijlage tabel Samenvatting maatregelen

Artikel	Overtreding	Sanctie
Uitsluitingen		
Artikel 114 lid 4	Onder géén voorwaarde mag een deelnemer de ring betreden behalve voor het rijden van zijn proef in de wedstrijd, met uitzondering van het hierboven in dit artikel bepaalde	uitsluiting
Artikel 115 lid 2	Het is niet toegestaan dat de deelnemer vanaf een bepaald onderdeel het programma alsnog verder laat voorlezen	uitsluiting
Artikel 115 lid 4	Nadat het (bel)signaal tot starten door de (voorzitter van de) jury is gegeven, dient de combinatie binnen 45 seconden bij A de proef te beginnen. Wanneer de combinatie de proef later dan 45 seconden begint wordt dit gerekend als vergissing in het programma. Wanneer de combinatie na nogmaals 45 seconden niet is gestart volgt uitsluiting.	uitsluiting
Artikel 116 lid 1	Iedere inmenging van een derde, gevraagd of ongevraagd, d.m.v. stem, gebaren etc., met uitzondering van het in toegestane gevallen letterlijk voorlezen van de proef, met het doel de deelnemer of zijn paard te helpen tussen het moment van binnenrijden en beëindigen van de proef, wordt als verboden hulp van derden beschouwd. Dat geldt ook voor het gebruik van (draadloze) communicatieapparatuur.	uitsluiting
Artikel 116 lid 2	Iedere vorm van verboden hulp van derden inclusief het in orde brengen van het harnachement, ontvangen door een deelnemer tussen het moment van binnenrijden van de rijbaan en beëindigen van de proef - ter beoordeling van de (voorzitter van de) jury -	uitsluiting
Artikel 128 lid 4	Het tijdens de proef gebruikmaken van niet toegestane hulpmiddelen die ook op het voorterrein niet toegestaan zijn	uitsluiting
Artikel 128 lid 4	Als de deelnemer niet in staat is om, op verzoek van de jury, in/met voorgeschreven kleding/harnachement/hulpmiddelen in de ring te verschijnen	uitsluiting
Artikel 128 lid 4	Als de deelnemer de hulpmiddelen, de kleding of het harnachement niet kan corrigeren, mag de jury het opnieuw beginnen van de proef niet toestaan en volgt uitsluiting.	uitsluiting
Artikel 129	Val van het paard	uitsluiting
Artikel 129	Val van de deelnemer	uitsluiting
Artikel 130 lid 1	Indien een paard tijdens de proef met alle vier de hoeven buiten de afgesloten ring komt	uitsluiting
Artikel 131 lid 4	Verzet van het paard waardoor de proef niet gestart/vervolgt kan worden gedurende 20 seconden. Wanneer het verzet gevaar oplevert voor paard, ruiter en/of omgeving kan de combinatie om veiligheidsredenen ook eerder uitgesloten worden. Dit geldt ook bij ieder verzet in en rondom de ring voorafgaand aan het startsignaal.	uitsluiting
Artikel 133	Uitgesproken onregelmatigheid	uitsluiting
Artikel 134	Het geen gehoorgeven aan een belsignaal. Mogelijke uitsluiting ter beslissing van de jury	uitsluiting
Artikel 136	Het gebruik van niet toegelaten hulpmiddelen (welke ook niet zijn toegestaan tijdens het losrijden), evenals het overmatig gebruik van toegelaten hulpmiddelen heeft, ter beoordeling van de toezichthouder, (voorzitter van de) jury en/of federatievertegenwoordiger, onmiddellijke uitsluiting of diskwalificatie van de deelnemer tot gevolg. Het maakt geen verschil of het	uitsluiting of diskwalificatie

	misbruik plaatsvindt in de ring of op enig ander deel van het wedstrijdterrein, het oefenterrein en/of in de bijbehorende accommodatie	
Strafpunten		
De strafpunten dienen, onder vermelding van de reden waarvoor zij zijn toegekend - duidelijk in de derde kolom, naast het oorspronkelijk voor het desbetreffende onderdeel van de proef toegekende cijfer op het protocol van de deelnemer te worden vermeld. Op de FEI-protocollen worden zij onderaan het protocol van elk jurylid vermeld onder verwijzing naar het onderdeel waarvoor de strafpunten van toepassing zijn. Zij worden op het protocol van elk jurylid afgetrokken van het totaal aantal punten dat aan de desbetreffende deelnemer is toegekend.		
Artikel 128 lid 1	Iedere vergissing in het programma, iedere weglating, iedere inbreuk op de volgorde van hetgeen moet worden getoond, het niet beginnen van de proef binnen 45 seconden nadat het startsein is gegeven of het beginnen van de proef zonder dat er een startsein is gegeven, in de Kür op muziek niet de ring binnen komen na 20 seconden muzikaal intro, wordt ongeacht of dit al dan niet door een (bel)signaal van de (voorzitter van de) jury is aangegeven als volgt bestraft:	eerste vergissing : 2 strafpunten tweede vergissing : 4 strafpunten derde vergissing : uitsluiting Voor de Kür op muziek geldt; eerste keer :-1% vd totaalscore tweede keer :-2% vd totaalscore derde keer : uitsluiting
Artikel 128 lid 4	Bij gebruik van niet toegestane hulpmiddelen tijdens de proef, die echter wel toegestaan zijn bij het losrijden, dient dit onmiddellijk hersteld te worden, bestraft te worden als een vergissing en dient de proef opnieuw begonnen te worden of vervolgd te worden op de plaats die wordt aangewezen door de jury.	eerste vergissing : 2 strafpunten tweede vergissing : 4 strafpunten derde vergissing : uitsluiting
Artikel 128 lid 4	Indien een deelnemer niet in de voorgeschreven kleding of met het voorgeschreven harnachement de ring betreedt, moet dit onmiddellijk hersteld worden. De jury dient deze onregelmatigheid te beoordelen als een vergissing in de proef en de proef dient opnieuw begonnen of vervolgd te worden op de plaats die wordt aangewezen door de jury in de voorgeschreven kleding of het voorgeschreven harnachement	eerste vergissing : 2 strafpunten tweede vergissing : 4 strafpunten derde vergissing : uitsluiting
Artikel 130 lid 2	Het tijdens de proef buiten de niet afgesloten ring komen met een maximale duur van 60 seconden zal dit worden aangemerkt als een vergissing	eerste vergissing : 2 strafpunten tweede vergissing : 4 strafpunten derde vergissing : uitsluiting
Aftrekpunten		
Aftrekpunten, staan los van de strafpunten als bedoeld onder de kop 'Strafpunten' en zijn niet cumulatief. Aftrekpunten worden rechtstreeks in mindering gebracht op het cijfer dat wordt gegeven voor het betreffende onderdeel.		
Artikel 127 lid 1	Het lichtrijden waar doorzitten wordt gevraagd en omgekeerd, wordt altijd bestraft en wel door het cijfer van de desbetreffende drafreprise van de proef met 1 punt te verminderen. Hetzelfde geldt voor het "op het verkeerde been" lichtrijden.	Het cijfer voor het betreffende onderdeel wordt met 1 punt verminderd.
Artikel 127 lid 2	Het gebruik van de stem op welke wijze dan ook en enkele of herhaalde tonghulpen zijn fouten, waardoor het waarderingscijfer van de oefening waarbij er gebruik van gemaakt werd, omlaag gaat. Tot en met de klasse ZZ-Zwaar geeft dit 1 aftrekpunt en vanaf de klasse Lichte Tour 2 aftrekpunten.	t/m ZZ-Zwaar; Het cijfer voor het betreffende onderdeel wordt met 1 punt verminderd. Vanaf Lichte Tour; Het cijfer voor het betreffende onderdeel wordt met 2 punten verminderd.
Artikel 131 lid 3	Verzet wordt zowel bestraft in de waardering van de jury voor elk onderdeel van de proef, tijdens de uitvoering waarvan het verzet zich, in welke vorm dan ook, manifesteert, als ook bij de algemene beoordeling van de gehoorzaamheid van het paard.	Cijfer voor het betreffende onderdeel verminderen en het cijfer voor het effect van de hulpen verminderen.